

Minden eddigi társadalom története
osztályharcok története.
Világ proletárjai egyesüljétek!

N. Erdős
1213 N. 41st St.
1-1-09

NÉPAKARAT

SZOCIALISTA MUNKASLAP.

Az iparilag fejlettebb ország a re-
vésőbbé feleltnek saját jövője képét
rontatja".
(Marx.)

No. 21. szám. Vol. VII. évfolyam.

NEW YORK, 1909 MÁRCIUS 12.

Egyes szám ára 2 cent, New Yorkban 1 cent.

AZ AMERIKAI MAGYAR SZOCIALISTAMUNKÁS SZÖVETSÉG VI-ik évi rendes KONGRESSZUSÁT

április hó 10-én és 11-én tartja meg.
A kongresszus színhelye: CLEVELAND, Ohio.
A tanácskozás szombat este pontban 8 órakor fog kezdődni.

A kongresszus napirendje a következő:

1. A KÖZPONTI VEZETŐSÉG JELENTÉSE.
 - a) Titkár jelentése.
 - b) Szerkesztő jelentése.
 - c) Pénztárnok jelentése.
 - d) Az ellenőrző bizottság jelentése.
2. SZERVEZŐ JELENTÉSE.
3. OSZTÁLYOK JELENTÉSEI.
4. A SAJTÓ.
5. AZ AMERIKAI MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁS SZÖVETSÉG VISZONYA A SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRTHOZ.
6. A SZÖVETSÉG ÁLLÁSFOGLALÁSA A GAZDASÁGI SZERVEZETEKSEL SZEMBEN.
7. SZÖVETSÉGI ÜGYEK, INDITVÁNYOK ÉS INTERPELLÁCIÓK.
8. A KÖZPONTI VEZETŐSÉG FÖLMENTÉSE ÉS AZ ÚJ VEZETŐSÉG MEGVÁLASZTÁSA.

Fölvívjuk a szervezeteket, hogy küldötteiket a lehető legrövidebb idő alatt válasszák meg. Fontosnak tartjuk, hogy amennyire csak lehet, minden szervezet saját kebeléből válassza meg képviselőit.

Minden osztály egy küldöttre jogos. Oly osztályok, melyek 25 tagnál többet számlálnak, minden további 25 tag után egy küldöttre jogosultak. Háromnál több küldöttre egy osztály sem jogosult. (Alapsz. 27. §. 4-ik pont.)

Eltvársi üdvözlettel
Központi vezetőség.

AZ ÚJ ADMINISZTRÁCIÓ.

Olvassuk, forgatjuk Tafenek beiktatási beszédjét, melyben az új adminisztráció programját ismerteti. A száraz, lapos mondatok között hiába keresünk új eszméket, új gondolatot; nem találunk sem természetesen nem is ta-
álhatunk. A kapitalista rendszer alatt az uralkodó osztály minden adminisztrációjának egy a célja: a kapitalista érdekek szolgálása. Államférfiak váltakozhatnak, pártok bukhatnak, fölemelkedhetnek, az adminisztrációt új párt, új emberek vehetik át, — a cél nem változik.

S az egész beiktatási beszéd ezt igazolja. "Abban a tiszteletben volt részem, hogy egyike lehettem kiváló elődöm tanácsosainak s mint ilyen, segédkeztem a reformok megvalósításában, melyeket kezdeményeztettem. Nem volnék magamhoz, ígéreteimhez és a párthoz, — melynek elvi nyilatkozatán megválasztattam. — igaz, ha ezeknek a reformoknak fontosságát nem tenném adminisztrációmnak fő jellemvonásává."

És megmondta azt, is, hogy miéle reformokat valószínűleg meg "kiváló elődjé" az ő tanácsadással: Ezek a reformok "arra irányultak, hogy elnyomják a vasutvállalatokba s államközi kereskedelmeket üző ipari vállalatokba fektetett tőkének törvénytelen ségét s hatalmi tulajdonságát."

Akik csak kevésbé ismerik is az utóbbi évek gazdasági életének mozzanatait, tudják, hogy éppen a reformok megvalósításának idején tettek szert a trustok a legnagyobb hatalomra, éppen abban az időben monopolizáltak teljesen az egyes iparágakat, a reformok "megvalósításának" idején tettek szert a nagy kapitalista kombinációk föltétlen gazdasági despotizmusra. A "megvalósított reformok" nem tudták utját állni a hódító nagytőkének, mely a gazdasági fejlődés útján győztesen halad előre.

Ezeknek a tehetlen, csak szemfényvesztésre, ámtásra szolgáló reformoknak föntartása lesz föllemlenés az új adminisztrációnak! Van-e szüksége a nagytőkének még több biztosítékra? Ha igen, szolgál a beiktatási beszéd még többel is:

"Hogy ezek a reformok tartósak legyenek s ugyanakkor veszélytelenséget biztosítsanak azoknak, kiknek üzleti módszereik törvényes és progresszív, további törvényhozási és végrehajtási akcióra van szükség. Elődöm sürgette már, hogy a vasutak mentessenek föl a trustellenes törvénynek bizonyos megszorításai alól s ezt fogom tenni én is."

Vagyis: lesz ugyan trustellenes törvény, de nem a trustok ellen. Mint a multban, a jövőben is trustoknak fogják minősíteni a munkások szervezeteit, az üzlet korlátozásának a sztrájkokat s lesz trustellenes törvény — a munkások ellen!

Ilyen kecsesgetésekkel azután joggal mondja: "Ezek a változtatások az amerikai üzletnek állandóságát s biztonságát biztosítják..."

Igen, az amerikai kapitalista biztos lehet, hogy gazdasági hatalma állandó lesz s azt az adminisztráció részéről biztonságban élvezheti.

Megemlékezett Taft az adminisztráció költéséről is s e megemlékezés csak örömmel töltötte el a piacra éhes kapitalista szíveket.

"Vannak a kormányk kiadásai, melyek föltétlenül szükségesek, ha az ország meg akarja tartani megillető helyét a világ nemzetek között s ha kellő hatással akarja védelmezni ipari érdekeit, föntartja a tradicionális amerikai elvet az európai monarchiák kolonizáló törekvései ellen... kell lenni olyan szervezetnek és begyakorolt hadseregnek, mely szükség esetén ellenáll minden betörésnek s erőt ad a Monroe elnök nevét viselő doktrinának föntartására... Amit a hadseregről mondunk, még nyomtatékossában megismételhetjük a haditengerészetről is..."

Hát ez az. A legegyszerűbb, legtisztább kifejtése annak, hogy a hadsereg semmi egybre nem való, mint az uralkodó osztály érdekeinek védelmezésére egy a beföldön, mint a külföldön s az új adminisztrációnak célja az, ami a régié: a piacokért folyó harcban is szolgálni a kapitalista érdekeket.

És a munkások? Azt látjuk, hogy az új adminisztráció a nagytöke ellen föntartja a reformokat, melyek nem reformálnak; föntartja s fejleszti a hadsereget, hogy a világpiacon folyó versenyben az amerikai kapitalista ne legyen védtelen, másrészt, hogy a béke napjaiban, melyet az osztályharcnak fegyverszünetet nem ismerő folyamata meg-megvar, fegyveres erőre támaszkodhassék a munkással szemben. Ez volna minden, amit a munkásoktól várhat az új adminisztrációtól?

Nem.
A beiktatott elnök megemlékezett rólunk is, munkásokról. A már meglevő munkástörvények halmazához ígért még egy csomót, aminek mint azelőtt nem, úgy ezután sem fogja hasznát látni egy munkás sem. Ez volna egyike a munkáskérdéseknek, melyekkel az új adminisztráció foglalkozni készül. A másik pedig az **injunction**, "... egyike a fölszínre került munkáskérdéseknek, mely általános igazgatottságot keltett. Ez a törvénytörvényeknek ama hatalma, hogy az ipari viszályokban kötelező rendelkezéseket bocsásson ki. Vegyék el, ha tudjátok, a törvénytörvényektől a hatalmat, hogy kötelező rendelkezéseket bocsásson ki az ipari viszályokban s kiváltságos osztály teremtetik a munkások között, mely ment lesz a törvényektől, melyek az ipart védik törvénytelen betörések ellen... a bojkott a zsarnokság eszköze s nem szabad törvénytessé tennünk."

Tehát azt várhatja a munkásoktól az új adminisztrációtól, hogy amikor szemben áll a kapitalista osztálylyal, közbélep a törvénytörvények, hogy kiverje kezéből a bojkott jogát, esetleg majd a sztrájkra való jogot is. Mert az első után nyomon következhetik a másik is; okot találni nem nehéz s a jog mindig a hatalomhoz simul.

Ez az új adminisztráció egyáltalán nem új. A kapitalista osztályt a régi hűségével szolgálja s rendelkezésére bocsátja ellenünk az államhatalomnak minden eszközt.

A kapitalista rendszer uralma alatt váltakozhatnak az adminisztrációk; ha a munkásoktól változást akar, ha át akar menni a nyomor és szolgaság társadalmából a jólét és szabadság társadalmába, a termelésnek rendszerét kell gyökerestől megváltoztatnia.

A SZOCIALISTA TÁRSADALOM.

— Irta: Kautsky Károly. —

Amerikai viszonyokhoz alkalmazva átdolgozta: Dániel De Léon.

II-ik fejezet.

A szocialista társadalom terjedelme.

Mekkora lesz a terjedelme egy ilyen önmagát kielégítő társadalomnak? Látva, hogy a szocialista társadalom nem egy ember agyának önkényes találmánya, hanem a gazdasági fejlődés szükségszerű terméke, az ilyen társadalomnak terjedelme sem lehet önkényesül megállapított; kell hogy megfeleljen a társadalmi fejlődés ama fokának, melyet elért; minél magasabb ez a fejlettség, minél tökéletesebb a munkamegosztás, annál komplikáltabb a termelők közötti kapcsolat, következésképp annál nagyobb terjedelmű lesz a társadalom.

Közel kétszáz éve, hogy egy jóindulatu angol, Bellers János, az angol parlamentben egy tervezetet nyújtott be a nyomor megszüntetésére, mely — bármily fiatal volt is még akkor a kapitalizmus — végig söpört Angliában. Azt akarta, hogy közösségek zlapittassanak, melyek megtermelnek mindent, amire szükségük van, ipari és mezőgazdasági termékeket egyaránt. Terve szerint minden közösségben két-háromszáz emberre lett volna szükség. Abban az időben a kézművesség volt a termelésnek alapja; a kapitalista termelés még csak a gyár-
iparnál tartott; abban az időben nem gondoltak a nagy kapitalista termelésre s a modern géprendszerre.

Vagy száz esztendő múltán újra fölvették ugyanazon eszmét más szocialista gondolkodók, mint Owen és Fourier, azonban sokkal tökéletesebb formában. Abban az időben már a gépipar kezdett tért hódítani; a kézműipar letűnőben volt; a társadalom magasabb fokra hágott. Megfelelően, azok a társadalmak, melyeket a XIX. század elejének szocialistái ajánlottak a kapitalista rendszer káros következményeinek megszüntetésére, sokkal nagyobb arányúak voltak, mint Bellersé.

Bármennyire csodás fejlettségűek voltak is Owen és Fourier napjaiban a gazdasági viszonyok Bellers idejével összehasonlítva, egyenlőséggel később már jelentéktelenebbeké váltak. A gép forradalomba kergeti a társadalmi életet; kiterjeszti a kapitalista vállalatokat annyira, hogy egyik-másik már egy egész országot felöl; egy ország különböző kapitalista vállalatait annyira függővé teszi egymástól, hogy valójában egy iparágat alkotnak; a kapitalista nemzetnek egész gazdasági életét egyetlen egy gazdasági mechanizmussá igyekezik tenni. Továbbá a munkafelosztás tökéletesíti; különböző iparágak mindinkább egy speciális cikk gyártására vetik magukat, de azt az egész világ számára termelik. Ezek a telepek egyre fejlődnek, munkásai száma ezrekre rug.

Ilyen körülmények között egy közösségnek, hogy szükségleteit kielégítse s minden szükséges iparágat fölfelheszen, méretét illetőleg nagyban kell különböznie azoktól a szocialista kolóniáktól, melyeket a XIX. század elején terveztek. A társas szervezetek között, melyek ma életben vannak, csak egy van, mely kellő dimenziókkal s térrel bír a szocialista társadalom megalakítására és fejlődésére. És ez a nemzet, egy egész ország.

Valóban, némely iparágban a termelés olyan csodás fejlettséget ért el, a különböző kapitalista országok olyan benső viszonyba kerültek, hogy szinte kétséges, vajjon egyetlen ország elegendő alapot szolgáltat-e a szocialista társadalomnak?

Mindezáltal a nemzetközi érintkezés jelenlegi terjedelme nem annyira a termelési viszonyoknak, mint inkább a kizsákmányolásnak következménye. Minél nagyobb lendület nyer a kapitalista termelés egy országban s kiséző körülmények minél intezivebb lesz a munkások kizsákmányoltatása, szabályszerint annál nagyobb a többlet, melyre az országban nem akad vevő, melyre a külföldön kell vevőt keresni. Mikor egy ország népének nem áll módjában, hogy megvásárolja az árukat, melyeket termelt, a kapitalista idegen vevőket keres, akár szüksége van a népek a termékekre, akár nincs. A kapitalistának nem fogyasztó, hanem vevő kell.

Ez magyarázza meg azt a rettenetes tünényt, hogy Irország és India búzát szállít a külföldre, mikor belöldi éhínség van. Oroszországban egyenesen cári ukáznak kellett megtiltani a buza kivitelét éhínség idején. Ha a kizsákmányolás megszűnik s az ártermelés helyét elfoglalja a használatra való termelés, a ki- és bevétel alaposan csökkenni fog.

(Folytatjuk.)

ESEMÉNYEK.

Egy díszmenet és egy néma tüntetés.

Február 16-án nyílt meg az angol parlament a szokásos fényvel. A megnyitást megelőző díszmenet a kíváncsiak tömege elé tárta az angol nemzet gazdagságát, fényűzését.

Az utakat, amerre a díszmenet haladt, katonaság szegélyezte. Anglia egész arisztokráciája résztvett a menetben. Az arisztokraták gazdagon díszített hintóit a királyi család hintói követték a testőrségtől környezetben, harmadik György idejére emlékeztető fényben.

Edward király és Alexandra királyné a nemzeti himnusz hangjai mellett vonultak be a parlamentbe, félóra alatt tullesték a megnyitás ceremónián s ott hagyták a parlamentet, hogy a képviselők s a lordok folytassák munkájukat az angol nemzet érdekében.

Ugyanakkor, alig egy mérföldnyire az angol nemzet díszmenetétől, fölvonult az angol népek egy része. A megnyitási menet fényével szemben néma, de megkapó tüntetést rendezett az angol nép.

Fölvonultak a munkanélkülieknek éhez és rongyos ezrei. Megtört férfiak, nélkülözéstől és gondtól tönkretett munkásszonyok, karjajukon csecsemőkkel. Hangtalanul haladt a néma menet s amint egyik ezer a másik után elvonult, kibontakozott a maga megdöbbentő nagyságában az angol népek rettenetes nyomora. Az angol nemzet diszhintóival szemben az angol nép fölvonulásában csak egyetlen kocsi haladt ezzel a fölirattal: "Az angol munkás otthona." A kocsin egy angol munkás otthonának berendezése volt látható. — egy puszta szoba, ugyszólván teljesen butorok nélkül.

Csendesen, némán haladt a menet a Horticultural Hall felé, ahol a menet rendezői tejet s kenyert osztottak szét az éhezők között.

A parlament megnyitásának napján az éhezőknek ez a néma tüntetése az arisztokráciának s a pénzvilágnak díszmenetével szemben retentő illusztráció volt a társadalmi ellentéteknek. A díszmenetben pompázók megéreztek, hogy okosabban tettek volna, ha nem kérkednek a "nemzet" gazdaságával.

Most még a nemzetnek s a népek fölvonulása párhuzamos volt. De akaratlanul is arra gondolt mindenki: "Ha ez a két menet egybe-
ropanna!"

A "poor law" a gyakorlatban.

Egyszer már említettük, az angol parlament által alkotott s általánosan "poor law" név alatt ismert törvény következményeit.

Terjedelmesei foglalkozik most e törvénynek gyakorlati alkalmazásával a "Royal Commission on the Poor Laws", az a bizottság, melynek feladata volt, hogy e törvény gyakorlati eredményét vizsgálja. A bizottságnak több mint ezer oldalra terjedő jelentése kiterjed s szinte lehetetlen állapotokról számol be a szegényházakról és a szegényekről.
Mint a jelentés bizonyítja, bár Angliának ezideig tizenegyi millió fontsterlingbe került ez a törvény, a szegényházakban uralkodó állapotok rosszabbak, mint bárhol a földkerekségen.

Egyes lapok már a bizottság jelentése előtt foglalkoztak ezzel a kérdéssel, így például a "Lancet" a következőleg irt az átlagos szegényházakról:

"... százanandó szegények gyülekezete, melynek semmi közössége nincs, csak az inség. Fialatok, öregek; erők és gyöngék; egészségesek és betegek; tiszteletré méltó személyek és megrögzött gonosztevők; mind kivétel nélkül zsufoltatnak össze egy épületbe, melynek palotaszerű jellege nem zárja ki büzlő voltát. Itt aztán vagy nagyon csekély, vagy semmi segítséget nem kapnak, mely állandó javukra válna; de megszerezhetik a fizikai és erkölcsi káros impresszióknak olyan változatos halmazát, aminő csak ártalmas lehet az egész társadalomra, midőn kikerülnek az épületből."

Ezt és az ehhez hasonló kritikát megerősíti a hivatalos jelentés:

"Az általános vegyes dolgház (t. i. a szegények háza egyuttal dolgház) káros volta emlékeztet a XIX. század elejére. Nincsenek külön hálószobák, sőt sok helyen nincsenek külön illemhelyek sem. A helynéküli fiatal cselédek, a prostitúáltak, a különböző koru gyöngélműzők, a megejtett leányok kisdedeikkel, a férjnéküli anyák harmadik vagy negyedik gyermekükkel is, a szélütésesek, szivbajosok, a tiszteletreméltó nők, kik segítséget kapni a dolgház falán kívül képtelenek; a tisztességesek s a bűnösök válogatás nélkül zsufoltatnak össze piszkos szobákban...."

A munka színhelyén épeszűek s féleszűek vegyest dolgoznak egymás mellett. Az állami támogatás elégtelen, külső adakozás gyéren jön s a bentlakók bár éhen nem vesznek, jól sem lakhatnak.

A levegő ártalmas, a ruházat rongyos, a gyermekeket elhanyagolják... Több helyen azt találtuk, hogy a gyermekek gondozásával hivatalosan is gyöngélműzők minősített nők bíztattak meg. Az összegyűjtött adatok szerint a dolgházakban született 8483 gyermek közül 1050 halt meg, mielőtt egy éves kort értek volna el...."

És így tovább, a jelentés kiterjeszkedik minden részlete s minden sora azt árulja el, hogy a törvény a gyakorlatban nemcsak hiányos, hanem teljesen képtelen a tulajdonképeni cél elérésére.

Lehet, hogy a jelentés következtében módosítani fogják a "poor law"-t, annyi azonban bizonyos, hogy a reform csődöt fog mondani minden formájában.

Az emberi kizsákmányolásra épült társadalom bajait nem orvosolhatja a jótékonyág!

— o: —

Az elátkozott házak.

A McLure's Magazine írja: "New York keleti oldalán áll egy bérkaszánya. Huszonhét évvel ezelőtt épült. Folyosói oly sötétek, hogy még a nyári napokon déltájt is úgy kell kitapogatni a járást. Hetven szobából áll a ház. Ötvenhatan nincsen egyenes nyílása a szabad levegőre. Az "udvar" három láb széles, huszonhét láb hosszú, két lábnyi magasságban borítja a szemét. Százötven lélek nevezi "otthon"-ának a házat, mivel 20 százalék hasonhoz juttatják a tulajdonost azért a kedvezményért, hogy megengedi nekik a tudóvész csiráinak beszívását."

Gyorsan halnak ebben a bérkaszányában. A második emelet középső lakosztályában (ha lakosztálynak nevezhetők a szobák, melyek a nagybörszerű ládaktól annyiban különböznek, hogy ablakai vannak), — az utolsó négy év alatt öt család lakott. Az első családból egy tag meghalt, a többi elköltözött. A másodikból a családapa meghalt, atóbbi a "jótékony" szánya alá jutott. A negyedik család idejében elmenekült, de egyik tagja már a tudóvész csiráival s azóta kórházba került. Az ötödik, nyolc tagú család még ott lakik, de két tagja már tudóbajos.

A harmadik emeletről öt év alatt hatan kerültek a temetőbe. Melette őket a tuberkulózis. A negyedik és ötödik emeletről szintén hatan kerültek a temetőbe öt év alatt....

Ennek a bérkaszányának tulajdonosa is részt vett a háztulajdonosoknak házbéremelésére vonatkozó mozgalmában.

Déli Indianában, egy kisebb városban 1830-ban épült egy bérkaszánya. A családnak, mely először lakta, egy tagja tudóvész lett. A család 1846-ban elhagyta a házat betegével együtt. Helyét egy New York állami nyugati részből érkező család foglalta el. Izmos, egészséges család. Sohasem ismert betegséget. Harmadikét év kellett hozzá, hogy a tuberkulózis leggyűrje őket. A család utolsó életben maradt tagja 1880-ban hagyta el a házat. Új család költözött be, tizenegy tagból álló. Hét év alatt heten pusztultak el. Négynek sikerült megmenekülni, de kettő már a halálos baj csiráival. A ház azóta üres. Elátkozott háznak nevezik.

Ha ezek a házak kivételek volnának, mitsem szólnánk. De nem kivételek, hanem típusok. Hasonmásaitak százával látjuk minden városban.

A világnak minden jó levegője s napfénye sem mentheti meg a tudóvészről, kik éjszákánként é házak hálószobáinak levegőjét szívják...."

Március hó 14-én d. u. 2 órakor a Népakarat szerkesztőségében (528 E. 6th Street) BIZALMIFÉRFI ÉRTEKEZLETET tartunk.

Fontos ügyek várnak elintézésre, ezért felszólítjuk különösen a New Yorkhoz közelfekvő szervezeteket, utasítsák bizalmiférfiaikat, hogy ezen értekezleten OKVETLEN MEGJELENJENEK.

Eltvársi üdvözlettel a
Központi vezetőség.

ELVTÁRSAK!
TERJESSZÉTEK ÉS VEGYÉTEK A
"NÉPAKARAT"-OT!

MAGYARORSZÁGI HIREK.

A KOALÍCIÓSOK — EGYMÁSROL. — Takarodják ki a függetlenségi párt a koalícióból! A pártok egyesülése idején mindegyik párt fölfüggesztette a szövetség idejére külön pártprogramját. Ezt a kötelező megállapodást úgy az alkotmánypárt, mint a néppárt mindaddig becsülettel megtartotta, ellenben a függetlenségi párt megszegte, mikor az önálló bank követelését föllátozta. Ezzel egyrészt a politikai helyzetet új fölbolulás veszedelmének teszi ki, másrészt pedig újra üres délibábok kergetésébe akarja a nemzetet beugrasztani. Új megrázkódtatásokat idéz föl, de mikor majd megint helyt kell állani, a most megint hangos szava urak ismert példa szerint fognak újra meghalni a hazaért, amint 1906 február 18-án meghaltak érte. Ezen az uton halad a függetlenségi párt, mikor egész programját jellemző nagyzási hóbotokkal, önálló bankot követel. Am követelje s valószínű is meg: de előbb takarodják ki a koalícióból!

Méltóztassék tudomásul venni — ami széles ez országban köztudomású — a hatalom egyesüdjék a koalíció alapszik s a hatvanhetes pártok hazafini önfeláldozásán múlik, hogy a függetlenségi párt is hatalomra, kormányra juthatott. Amely pillanatban a hatvanhetes pártok félreállanak, a függetlenségi pártnak befellegzett. Egyedül is jogosultak és képesek kormányozni? Gyöpre híresék! Tessék azonnal átvenni a kormányt!

Mindaddig, míg ezt meg nem teszik, lapuljanak meg: ez illik a nagypipájú, kevéssé dohányzó párt, mely létezését országámitásnak közönséi s országámitásból hitt meg ekkorára. Ezt írta az "Alkotmány", melyre a "Magyarország a következőkben adja meg a választ:

Ami eddig rejtgetett dolog volt, az — hála istennek — ma már egészen nyilvánosságra került. A néppárti politikusok érthetetlen, vad dühvel támadnak a függetlenségi párt, amiért az az önálló bankot követeli.

Ezek az urak arra számítanak csak, hogy fölfelé aulikus viselkedésükkel az udvari körök kegyeibe esempészhetik be magukat. Mikor egy olyan nagy harc indul meg, mint most is, a gazdasági fölszabadulás kivívására, ezek az urak durva támadásokkal illetik azokat a politikosokat és azt a pártot, amely a nemzeti jogokért küzd. És odaállnak az udvari kivánságok mellé, csak hogy megnehezítsék a nemzeti követelések keresztülvitelét.

Lefelé pedig egyedül a zsidószidással akarkják a hiszékeny népet elbolondítani. Vallási fanatizmusának fölkeltésével akarkják az egyszerűbb gondolkodású közönséget megfogni, hogy a nemzeti eszméktől eltántorodjék és behódoljék az aulikus politikusoknak.

Néppárti politika és függetlenségi párti politika igazán nem fér meg egymás mellett. Menjen tehát mielőbb saját útjára a magát leléccázott aulikus irányzat. Keressen gyökeret önmaga a nemzet életében. A függetlenségi párt pedig vegye föl vele a harcot az egész vonalon, hogy a mételey a nemzet testéből kiirtassék, mielőtt az mélyebb gyökereket vert volna.

CSENDŐRSZURONNYAL FÖLTÜZÖTT LOVGKERESZT.

A vasvári plébánosnak a Ferenc József-rend lovgkeresztjét küldték el. Hogy micsoda érdemei vannak ennek a Glassits Egyed névre hallgató vasvári barátának az egyház és népművelés terén, azt nem kell kutatni. Nem szokták. Lovgkeresztet mindenki kaphat. A király nem igen törődik vele, hogy Egyed barát van-e a világon s ha van, miért dukál neki a lovgkereszt? A Zichy Aladár gróf miniszter valami néppárti korteszéremet akart jutalmazni, hát legyen vele boldog Egyed ur.

A lovgkeresztet nem lehetett nyilvános botrány nélkül átadni a kőzutatnak örvendő páternek. Sutyomban küldték el neki, hajduval, vétiv mellett. Ebből csapott lármát az "Alkotmány" kisútván, hogy megsértették a királyt.

A felségsértés kiközösölendű, elhatározták, hogy Egyed páter nagy, nyilvános népgyűlésen fogják üdvözölni, mint lovgkeresztet hóst, megalakítják a katolikus szövetséget és a végén Buzáth Ferenc képviselőt ur beszámol arról, hogy mit csinált a parlamentben. A gyűlés február 7-én akarták megtartani. Mentül közelebb jött a terminus, annál inkább meggyőződtek arról, hogy a fene se megy el arra a gyűlésre, sőt a még a Glassits-banketere se lehet fogni egyetlen elkéseredett gyomru embert sem. Máskor egy potyapörkölthet eladják az emberek menybeli üdvösségükért is, de most, mikor arról volt szó, hogy Glassits pátert tiszteljük meg, nem akadt ember Vasváron, mert mindenki utálja, mint a néppártot magát.

Kénytelenek voltak a gyűlés terminusát kifoltni 14-ére. Ez idő alatt az egész járás papsága talpra állott és minden elképzelhető eszközzel dolgozott azon, hogy a gyűlésnek hallgatóságát fogjon. Még Szombathelyen is folyt az agitáció. Képviselőket, sőt egy valóságos eleven minisztert ígértek a publikumnak, csak minél többen jöjjenek el a gyűlésre.

De, hogy mennyire féltek a néppárti kolompok a néptől, mutatja az, hogy az egész járás csendőrségét Vasvárra központosították. Még

a szombathelyieket is odarendelték, hogy védjék meg Egyedet, meg elváratait a népélet megnyilatkozásától. A kolostor udvarára — ahol a gyűlés volt — csak azokat eresztették be, akiknek kereszt lógott a nyakukban, vagy olvasót pörgettek. Kiváncsikodó gyermekek, papszámár vénasszonyok valami ötszázan mentek el, de közülük vegyültek a szociáldemokraták is. A gyűlés mintegy 15 percig tartott és aztán Zichy Aladár miniszter ur a kíséretével együtt csendőrok kíséretével hajtatták ki az állomásra. Szégyenletes futás, gyáva menekülés volt ez. Egyed páter mellére csendőrszuronnyal tüzték föl azt a lovgkeresztet, amit Zichy gróf könyörgött ki számára.

MIÉRT NEM SZÜLETIK TÖBB PROLETÁR?

A főváros 1908-ik évi születési és halálozási statisztikáját most tette közzé a statisztikai hivatal. A kimutatás, amely öt év eredményét hasonlítja össze ez:

1904-ben élve született	22.590,	meghalt	13.887
1905-ben élve született	22.405,	meghalt	14.507
1906-ban élve született	22.417,	meghalt	14.099
1907-ben élve született	22.056,	meghalt	14.272
1908-ban élve született	22.118,	meghalt	13.767

A kimutatás szerint a születések száma egyre csökken, noha a lakosság száma növekedik. A közgyűlés úgyan már utasította tanácsot, hogy kutassa azokat az okokat, amelyek a természetes szaporodás csökkenését előidézik, eddig azonban a tanács nem sokat tett, hogy az utasításnak megfeleljen. Hogy miért, azért, mert ha a tanács becsületes, igaz jelentést akar tenni, az nem lehetne egyéb, mint súlyos elítélése az egész mai társadalmi rendszerek.

ÖT ÉS FÉLHÓNAPIG VIZSGÁLATI FOGSÁGBAN ÁRTATLANUL.

Annak a lelkiismeretlenségnek, amelylyel Magyarországon az igazságügyintézés tényezői az egyéni szabadságot kezelik, utóbbi időben különösen sok és súlyos esetre mutattunk rá. Az esetek föjlemvonása az, hogy az az egyén, akinek a szabadságával ilyen Csáky-szalmajaként bannak, rendszerint munkás. A munkásbűnböly elég jogcím a rendőrségnek arra, hogy viselőjét letartóztassa s vizsgálóbíró és vádtanács ritkán térnek el a rendőrség bölcs törvénytudásától.

Grünfeld Mihály elvtárs, a pincérszakegylet közvetítője a múlt év szeptember 7-én éjjel ittas állapotban a Klauzál-terén összeütközött Gáspár Sándor kocsisal, aki ott a szeretőjével ült egy padon. A vitába beleszólt egy rendőr és megakadályozta a verekedést. Grünfeld alig távozott el, Gáspár és a leány utána mentek, megtámadták és ekkor ö önvédelemből kétszer lött revolverével. A lövések senkiben sem tettek kárt, sőt Grünfeld Mihály állítása szerint csak vaktöltés volt a revolverben s tényleg sehohsem találtak golyókat. Ugyanaz éjjel verték be az Emke-kávéház ablakait s a rendőrség Grünfeldet gyanúsította, hogy része volt ebben.

Letartóztatták Grünfeldet, aki mint a pincérszakegylet közvetítője, egyébként is szálla volt az uszító kávékosz szolgálataiban álló rendőrség szemében — és szándékos emberölés büntetének kísérlete miatt indították meg ellene az eljárást. A rendőrségnél olyan vallomást vettek föl Gáspár Sándor és a szeretője kihallgatásáról, hogy őket minden előzmény nélkül támadta meg Grünfeld. A csütörtöki fötárgyaláson azonban kiderült a most elmondott tényállás, amelynek alapján dr. László Jenő elvtárs védő fölmentő ítéletet kért. Az esküdtek meg is állapították a jogos önvédelem esetét s ennek alapján a bíróság fölmentette Grünfeld Mihályt és nyomban szabadlábra helyezte.

A PLÉBÁNOS, A KOCSISA, A KÉP- VISELŐ MEG A — PERTU.

A györvármegyei Pérből, a mindig okvetlenkedő Markos Gyula herköpáter-papképviseelő kerületéből érkezik a hír:

A választókerület egyik plébánosa nem nagy méltányfással viseltetik Markos Gyula iránt. A képviselő ur ugyanis a népszerűséget falusi módon szerzi. Gyakran lerándul a kerületébe és együtt mulat a választóival, amikor is boldog-boldogtalannal pertut iszik. Kevés az a bérés, kanász a kerületben, aki a "szeretett" képviselő ur tegeződő bizalmasságával ne dicsekedhetnék. A szobanforgó plébános kocsis is hivatalos volt egy kis itókára. Bement tehát a plébánoshoz és elkezdte tőle estére.

— Hát aztán hova akarsz menni Gyuri? — kérdezte a plébános.

— Instállom, — szólta a kocsis — a gyáságos képviselő ur van itt és többen összejöjünk vele.

— Hm, hm, — feleli a plébános — nem tesz nekem ez a dolog, Gyurka.

— De már csak engedjen el, — kéri a kocsis — meglátja a fötisztelendő ur, reggelre idehaza leszek, mint a parancsolat.

— Nem bánom hát, feleli a plébános — jól van, elmehetsz és kedved szerint mulathatsz, akár reggelre se gyere haza. De azt megmondom Gyurka, ha pertut mersz inni a képviselő urral, menten agyoncsaplak!

TAFT KABINETJE.

Philander Chase Knox államtitkár, miniszterelnök Bankárnak a fia. Mint ügyvéd, a Carnegie Steel Companynak, a Union Trust Companynak, a Jones & Loughlin Companynak, a Donora Steel Companynak s más gazdag társulatoknak volt jogi tanácsosa. A Carnegie és Frick között folyó küzdelem elintézése, ahol rengeteg összegekről volt szó, egy millió dollárt jövedelmezett neki. Volt már államügyész és szenátor. Annnyira nélkülözhetetlen, hogy kedvéért föl rugják az alkotmányt.

Franklin Mc Veagh, pénzügyminiszter. Először ügyvéd volt, majd kereskedő lett. A legnagyobb chicagói kereskedő házak egyikének tulajdonosa. A törvény szerint kereskedő nem lehet pénzügyminiszter. Az akadályt úgy hárította el, hogy üzletét átiratta fiára. Most már nem fűzi anyagi érdek a kereskedelemhez! Összekötöttségben áll Chicago legnagyobb pénzügyintézeteivel.

Jacob Mc G. Dickinson, hadügyminiszter. Ügyvéd. A hivatalnokai számarlajtorján kapaszkodott föl fokozatosan kinevezés útján. Ha az elnöki székre is kinevezés útján lehetne ülni, már rég odajutott volna.

George von L. Meyer, tengerészügyi miniszter. Nagy pénzügyi intézeteknek igazgatója. Nagy vagyonnal rendelkezik. Kiválóság: a felső tízezer társas köreiben úgyen használja föl vagyonát.

Frank H. Hitchcock, postaügyi miniszter. Ügyvéd és politikus. Erdeme: Taft választási harcát ő vezette és aránylag nem is került sokba a választás.

James Wilson, földmívelésügyi miniszter. Ő az amerikai Darányi. Ezzel eleget mondtunk róla.

George W. Wickerson, igazságügyi miniszter. August Belmontnak, a nagytőkésnek jogi tanácsosa. Az Interborough Railroadnak ügye-sze. Kapitalista szempontból ő a legalkalmasabb igazságot osztani kívált az ipari kontroverziákban.

Richard Achilles Ballinger, belügyminiszter. Ügyvédő Vérbeli bürokrata.

Charles Nagel, kereskedelmi és munkaügyi miniszter. A kereskedelmi ügyekben mindig jól szolgálta a kapitalista érdekeket. Hogy miért munkaügyi miniszter is, ő maga sem tudja.

Mint a listából látható, Tafttel élükön teljesen megfelelő emberek fogják szolgálni az uralkodó osztály érdekeit. Vagy kapitalisták, vagy a kapitalista osztálynak kipróbált szolgálói. A kapitalista osztály nyugodt lehet — nem lesznek hűtlen sáfárai.

A Bányász Sorsa.

A Delaware & Hudson Coal Co. bányájában, Willkesbarre-ben tüz itótt ki csütörtök reggel. A bányában ötven ember dolgozott, mikor a lángok előtörték. Huszonöt bányásznak sikerült az egyik folyosón a felszínre jutni, a többiek helyzete azonban kétségbeesítő volt, mivel a lángtenger elállta szabadulásuk útját.

A megszábadult bányászok a bányatisztviselőkkel együtt azonnal hozzá fogtak a mentéshez és hősiesség, nagy munka után elfojtották a lángokat. Az összes bányászok megszábadult John E. Walsh kivételével, aki a tüz kitörése után elvesztette az eszméletét és ott pusztult a lángok között. Walsh mintegy háromszáz fontot nyomott s a tüz kitörése után bányászatai elakarták vinni a vész színhelyéről, de az egyre terjedő lángok s a bányát megtöltő nagy füst lehetetlenné tették Walsh megmentését.

A TEMPLOM ÉS A KORCSMA.

A kapitalistának amellet szüksége van a templomra és a korcsma, hogy munkásait szellemileg vakká tegye, az alkohollal elbutítsa. Eddig azonban a templom és a korcsma meglehetősen különálló intézmény volt, sőt haszonról lévén szó, meglehetősen ellenséges lábon álltak egymással.

A montclairi papok, New Jersey államban, most tanácskoznak, miként lehetne a kettőt egybekötni? Ugyanis New Yorkon néhány évre elzött Potter püspök kezdeményezésére néhány templom "church saloon"-t nyitott, hogy konkurrenciát csináljon a korcsmárosoknak. A kísérlet néhány esetben bevált s ezt a példát akarkják most követni a montclairi csuhások.

A montclairi egyházközség egyes tagjai, mivel a temperance-mozgalomnak hívei, ellenzik a tervet, ha alkoholmentes italokon kívül egyéb ital is kerülne eladásra, míg az egyházközség másik része, a papokkal az élükön teljesít akarkják tenni a versenyt azzal, hogy szesz italok is árusítsanak.

KÜLFÖLDI HIREK.

UJ VÁLASZTÓJOG SVÉDORSZÁGBAN.

A svéd parlament második kamarája (képviselőház) 158 szavazattal 53 ellenében, az első kamara 119 szavazattal 22 ellenében törvényerőre emelte az általános, egyenlő választójogot, mely szerint minden 25 éves, foglalkozással bíró svéd férfi, tekintet nélkül vagyonára, keresetére, iskolai képzettségére: választó és megválasztható.

Eddig második kamarai választójoga csak annak volt, aki több mint nyolcszáz korona évi jövedelem után fizetett adót; így a földmivelő munkások nagy részének nem volt választójoga.

Az új választójogi rendszer aránylagos (proporcionális és lajstromos). A rendszer célja az, hogy minden párt a ráesett szavazatok arányában legyen képviselve a parlamentben. A jól szervezett és egymástól élesen elválasztott társadalmi osztályok világos szemét és ítéletét dícséri az a körülmény, hogy az összes pártállású lapok egyformán 62—64 szociáldemokrata második kamarai képviselőt jósolnak a jövő parlamentbe. Tehát körülbelül harminc új mandátumot nyerne svéd elvtársaink az új választási rendszer alapján.

És mégis az összes szociáldemokrata képviselő az új választójogi javaslat ellen szavaztak.

Egészen természetes, hogy a svéd kormány választójogi javaslata minden demokratikus színe ellenére az uralkodó osztály védelmét célozza. Az új törvény csökkenti az ipari és kereskedelmi városok parlamenti képviselőinek számát. Elvesz egy csomó szociáldemokrata mandátumot és odaadja azoknak a kerületeknek, hol a munkásság kevésbé vagy egyáltalán nincsenek szervezve.

Föltétlenül haladás a demokráci felé, de szociáldemokrata szempontból szintén nem kielégítő a községi választójog reformja, mely az országos választójoggal együtt lett törvény az első kamarával való szoros összefüggése miatt. A községi választójog a régi rendszer, a pluralitás alapján marad meg. Eddig minden olyan 25 éves férfi vagy nő választó volt, aki 500 koronánál többet kerestett évente. Aki 600 koronánál többet kerestett, az első szavazata volt, minden további száz koronánál 1 szavazattal többje volt. Az évi jövedelem nagyságával a többes szavazatok száma egészen 100-ig nőtt. Ennyi szavazata volt annak, aki 10.000 koronát vagy ennél többet kerestett évente. E szerint egészen természetes, hogy a városi, illetőleg községi képviselőt a nagy részvénytársaságok, gyárosok és bankok kezében volt, és mivel a városi, illetve községi képviselő választják az első kamarai tagjait, a svéd első kamara olyan tiszta konzervatív, maig mint a magyar főrendi ház.

Az új törvény szerint a többségi szavazatok legmagasabb száma 40, vagyis a 4000 koronánál többet kerestél többet bírók is csak 40 szavazati joggal bírnak. És az első kamarai tagok választása is proporcionális alapon történik, ami annyit jelent, hogy az új első kamarában legalább 20 elvtársunk is benn lesz. Ennyit jövedelmük a konzervatív lapok is.

Természetes tehát, hogy ez a törvény, mely a pluralitást csökkenti, de nem szünteti meg, svéd elvtársaink igényeit nem elégíti ki. Ezért szavaztak valamennyien ellene.

AZ OROSZ TITKOS RENDŐRSÉG KÉME.

Krakkóból jelentik, hogy az ottani esküdtszék előtt a napokban kezdődött meg annak a sajtópörnek a tárgyalása, amelyet Borovszka Janina orvostanhallgató, helytartósági hivatalnok nevezett a "Naprzod" szerkesztője, Haecker Emil elvtárs ellen. A Naprzod ugyanis egy orosz szocialista újság nyomán egy fekete névsort közölt azokról, akik az orosz titkos rendőrség szolgálatában állnak és ebben a névsorban előfordult Borovszka Janina neve is.

A tárgyaláson az elnök mindenekelőtt azt a kérdést intézte a vádlott szerkesztőhöz, hogy biztosan tudja-e és meggyőződött-e arról, hogy Borovszka az Ochra szolgálatában állott és egyéseket elárult. A vádlott szerkesztő azt válaszolta, hogy nincs tudomása róla, elárult-e valakit Borovszka Janina, de azt biztosan tudja, hogy az orosz titkos rendőrség kéme s ezt alkalma lesz bebizonyítani Bakai Mihály tanu vallomásával. Biztos tudomása van arról, hogy Borovszka asszony 1905 nyarán és őssel ismételtén Varsóba utazott és ott az orosz titkos rendőrség tagjaival érintkezett. Azt is tudja, hogy Borovszka Janina előbb három évre, majd egy évre szóló utlevelet váltott Vimanovában és kizártnak tartja, hogy nem ő, hanem az ő nevével valaki más használta volna az utlevelet.

Estefelé az elnök szünetet adott, azután Bakai Mihály kihallgatására került a sor. A tárgyalás folyamán titkos rendőrök észrevették, hogy Borovszka Janina férjénél revolver van s ezért ott a tárgyalóteremben letartóztatták, de délután szabadlábra helyezték. A rendőrség ezentul a tárgyalás megkezdése előtt meg fogja motozni a fölperést és fért.

A "Naprzod" szerkesztője, Haecker Emil

elvtárs ellen indított pör tárgyalásának folyamán legérdekesebb volt Dascynsky elvtárs kihallgatása. Elmondta, hogy mikor 1905-ben Borovszka Janinával — a panaszos — Krakóban az utcán találkozott, az asszony megkérte őt, hogy adjon alkalmat egy fontos beszélgetésre. Kávéházba mentek, ahol Borovszka Janina nagyon idegesen viselkedett és titkolódzva elmondta neki, hogy gyermekeit megölte és most öngyilkosságot akar elkövetni. Ő iparkodott az asszonyt megnyugtatni. Főljánlatára neki támogatását, mivel sorsa meghatározta és rokonszenves benyomást tett rá. Mikor a "Naprzod" vádat emelt Borovszka Janina ellen, ő a szerkesztőségben nagy lármát csapott, mert nem hitte el az asszonyról a vádat. De egy idő múlva Borovszka Janina meglátogatta őt és ekkor nagyon gyanusnak tűnt föl előtte és már elhitt róla minden rosszat. Az elnök azon kérdésére, hogy volt-e már akkor bizonyítéka Borovszka ellen, Dascynsky kijelenti, hogy a szó szoros értelmében véve nem volt bizonyíték, de erős volt a meggyőződése, hogy nem ok nélkül vádolták meg. Tudtam róla — úgy mond —, hogy nagyon sanyaru körülmények közt jutott és több tíz koronás bankjegyet láttam nála.

Borovszka Janina izgatottan tiltakozott a gyanúsítás ellen. Azt mondta, hogy nem ő szöklította meg Dascynskit Krakóban, sőt ellenkezőségen és azt mondta neki, hogy még tartozik egy bokrétaival.

Dascynski: Igaz, mondtam, hogy még tartozom egy bokrétaival azért a cikkért, amelyet diktáltam.

Dascynski ezután eskü alatt ismétli, hogy a fölperes nő szöklította meg őt nyílt utcán Krakóban. Tudomása van arról, hogy Krakóban helyszőrő és közvetítő iroda van orosz kémek toborzására. Néhány héttel ezelőtt a központi fogadóban megszállott egy Anekov nevű kém, aki azt írta be a vendégkönyvbe, hogy bérni kereskedő. Ugyanakkor az Ochra mának, (a titkos rendőrség) egy alkalmazottja is tartózkodott Krakóban feleségével együtt s mikor ő ezt megtudta és utánajárt a dolognak, a titokzatos idegenek hirtelen kerekelt oldottak.

A következő tanu Grodzinski Dániel volt Varsóból, akinek neve szintén előfordult a fellele listán, de aztán bebizonyította, hogy a vad alapatlan. A következő tanukat főleg arra a kérdésre hallgatta ki atörvénytészék, hogy mikor járt Borovszka Janina Varsóban. Végül az elnök kijelentette, hogy az időpont kellőleg tisztázva van, tehát a védőnek sem engedi meg, hogy tovább is foglalkozzék a varsói tartózkodás körülményeinek kérdésével. Mivel azonban egy esküdt fölszóalt, hogy föltétlenül szükségesnek tartja az időpont teljes tisztázását, nem lehetett a bizonyító eljárást befejezni és az elnök a tárgyalás folytatását elhalasztotta.

A CSEH RADIKALISOK ÜLDÖZÉSE.

Prágából jelentik, hogy Hohenmautban hűkutatást tartott Kiofac képviselő nyomdájában és sok írást koboztak el, amelyeket aztán beszállítottak a prágai büntetőtörvénytészékhez. A vizsgálóbíró hiába kutatót egy röpirot után, amely azt bizonyítja, hogy Kiofac szervezte a bojkottot Csehországban német áruk ellen s később, mikor a prágai büntetőtörvénytészék vizsgálóbírója maga elé cíta Kiofacot, egyre csak akörül folyt a kihallgatás, hogy kinek segítségével szervezte a bojkottot a német iparcikké ellen.

Neu-Penatekben, amelynek környékén van a katonai tábor, a cseh nemzeti szocialista párt ifjusági egyesületének tagjait a kerületi törvénytészékre idézték meg és megindították ellenük a vizsgálatot antimilitarisztikus "üzelmek" miatt.

A SAH BAJBAN.

A londoni "Daily Telegraph" hirt kapott Teheránból, hogy a sah, belátván kétségbeesítő helyzetét, végre alkudozóra hajlandó lépni a forradalmárokkal. Ed. Dolen khán, a royalisták vezére máris összekötöttségbe lépett a teheráni zendülőkkel.

Teheráni lapjelentés szerint Sura Salteneh herceget február 16-án Restben, amidőn Európából jövet ott kikötött, forradalmárok foglyul ejtették. Szabadonbocsátásáért 25.000 korona váltságdíjat követelnek.

FRANCO MATRÓZOK SZTRÁJKJA.

A Compagnie Generale Transatlantique hajótársulatnak matrózai sztrájkba léptek március 6-án, közvetlen a new yorki hajók indulása előtt. A sztrájkolók március 25-ével kezdődőleg napi negyven cent javítást kértek s nem voltak hajlandók szolgálatba lépni, míg a társulat követeléseikre kedvező választ nem ad. A sztrájk csak rövid ideig tartott, mivel a társulat jobbnak látta teljesíteni matrózainak követelését s így a La Provence, a Louisiana és St. Laurent hajók a kitűzött időben indulhattak New York felé.

A MEGELEVÉNITETT MŰVÉSZET

— Irta: Lengyel Géza.

Töredezett, megcsorbult, életüket veszített hatalmas köépítványok, csorbá szobrok, füstös festmények képét mutogatják áhitatos tisztelettel, mikor az iskolában először hall művésztől az ember. Csupa fejedelmi rom. Nem lehet megtalálni a fonalat, amely a mi időnkkel, a mi életünkkel összekötné. Éppen olyan ismeretlen, akár a történelemtől. A történelem tanulósa reteteket közül a képzőművészetről az iskola, akár a történelemtől. A történelem tanulósa után is azt kell hinnünk, hogy fölgyezése csak az a méltó, ami volt, ami királyokról, nagy hadvezérekéről, előkelő uraságoktól történt. Mintha a népnek, szegénységnek, mindennapos életnek, mindennapos küzdelemnek nyoma se lett volna a multban, vagy a jelen, amit magunk körül látunk, e velünk együtt hullámzó eleven valóság volna méltatlan arra, hogy valaha komoly történelem szigorúan ítélkező lapjaira kerüljön.

A történetírásnak ezt a fejedelmi hatalmaságok és avult események körül tobzódását kissé megpéjazta a legújabb kor, a tömegek gondolatára ébredése. A képzőművészet azonban valamilyen furesza, elszigetelt helyzetben van ma is. Palotákba és muzeumokba szorult. Azt kell róla tartani, legalább azt szokás róla tartani, hogy nemcsak életét, de még születését is a hatalomnak, a gazdag emberek jókedvének köszönheti. Azoknak, akiknek multjuk van, akik palotákat örökölték az őseiktől az ősek képeivel együtt. Hiszen a legerősebb kultúra, a legpompásabb szociális fejlődés nem tudott azonban változtatni, hogy képhez, szoborhoz, vagy szobor berendezett lakáshoz hozzá nem juthat az, akinek elegendő pénze nincsen. Már pedig nem a legkiválóbb embereknek van és lesz elegendő pénzük. Egészen olyan a helyzet, mintha maga a képzőművészet valóban belső ellentétben állna a tömegekkel, az eleven élettel, szóval olyan antiszociális művészetfajta volna, arisztokratikus hajlandóságokkal, legfőbb muzeumokba hozzáférhető: öreg korában, halott korában, mint rég elporladt királyok fegyverzete. A jelen és a mult akárhány, egyébként igen nagy művésze sem habozhat hirdetni, hogy az ő isteni mestersége nagyon kevesek, kiválasztottak számára való.

A történelem azonban behatóbb és elfogulatlanabb szemlélet után arra tanít bennünket, hogy a romjaikban főmaradt híres mesterművek léte rabszolgatartók névéhez van ugyan fűzve, maga a művészet azonban nem arisztokratikus kitalálás, hanem gyökerei szerint a mindennapi emberi élettel, a munkával van összefonva. Eredetileg egészen gyakorlati és közhasznú, tehát tökéletesen demokrata célokkal volt szoros összeköttetésben.

A képzőművészet a formák művésze. Egy szépen lendülő vonal, jól sikerült hajlás, egy szobornyi tömege, egy szín helyzet, ezek a legegyszerűbb elemek. Ezek az elemek először nem királyi parancsra jelentkeztek. Hanem jelentkeztek a legegyszerűbb szerszámokon, amelyekkel az ősember mindennapi életküzdelméit igyekezett megkönnyíteni. A kőbaltát, a csont-dárdát, az első anyag-edényt, a legerősebb házi, jobban mondva barlangi fölszerelést: ezek hozták az első formákat. Rajtuk született az első kép is. Valószínű, hogy mikor egy szerszámra néhány vonalat karcoltak, vagy később valami színt próbáltak rárakni, hát nem annyira primitív szepelgés vágya vezette az embereket, hanem egyszerűen megjelölték akarták a kiscsékelt. Azt akarták, hogy mindenki tudja, kié ez a bizonyos edény vagy szerszám. Itt kezdődik a tulajdon, annyi baj okozója, de itt kezdődik a művészet is. A megjelölés vonalkái alakultak, később utánszáva szedgődték természetű tárgyakkal, azután szinesedtek, képekké váltak. A falakra festett vagy éppen falakra függesztett képet csak sok száz esztendővel azután ismerték, amikor már különféle emberi és állati alakokat is rajzoltak a mindennapi élethez tartozó tárgyakra. Az agyag megmunkálásánál, a kő megfaragásánál, a bronz formaböntését kétségen kívül úgy tanulta meg az ember, hogy mindezekből az anyagokból szerszámokat kellett készítenie. E szerszámokkal együtt fejlődtek bizonyos formák; a rájuk, hasznos értékes dolgokra emlékeztető formák szerete: a kézügyesség, a mesterség.

Hosszu évszázadokon keresztül tökéletesen ismeretlen fogalom volt a mai értelemben vett művészet, a légius, ideális élvezet és foglalkozás. Egyszerűen mesterember, munkás, öntudatlanul teremtő egyéniség volt az, akinek dolgaik most elsőrangú művészi termék, tiszteletreméltó, utánzó példát gyanánt csodáljuk. Akkor, amidőn minden szépet és jót mesteremberek, kézművesek, munkások állítottak elő, az emberiségnek ez a tömege természetesen nem is lehetett kizarva a szép dolgok élvezetéből. A szép fogalmat nem választották még külön, hanem inkább arról beszéltek, mi jó, mi hasznos, mi életrevaló, mi felel meg a céljának. Az volt egytuttal kedves, népszerű, szép.

A helyesen értelmezett történelem hát nem hordja hideg muzeumba a művészetet. Eleven életet lehel belé, megtalálva történelemléti, meg frissebb — aig néhány százados — emlékeket az a szellemet, amely alapvetője az élettel újra szoros kapcsolatot kereső modern művészetnek. Amely szerint az a szép és az a jó, ami korának, céljának megfelel és a szépség

akkor érvényesül, mikor a legjobbat takarja. Még a képeknek, festményeknek is, bár külsőre a mi képeink öreie, több céljuk volt hajdan, mint a pompa emelése. A képek is az akkori módon értendő életet szolgálták. Ruskin, a mult századbeli híres angol író, aki buzgón kutatta a művészet demokratizáló jelenségeit, egyik könyvében elmagyarázza a velencei Szent Márk templomot. A templom belseje tarka mozaikképekkel van tele. Ruskin szerint ez a képsorozat volt az irni-olvasni nem tudó nép eleven bibliája. Az ó- és újtestamentum jeleneteit ábrázolták a képek és róluk tanították a papok a zsidók történetét, Jézus tanításait, a kereszténység egész multját. Ez az eleven átértett művészet természetesen szoros kapcsolatban állott a tömegek lelkeivel. Nem tudták tudomány vagy esztétikus magyarázatát adni, mit éreznek a jól ismert szobor vagy kép előtt, de bizonyos, hogy az értelmükkel épp oly szorosan össze voltak ezek növe, mint amilyen távol áll az arisztokrata és plutokrata védődszárnyak alá menekülő képzőművészet a mai élettől.

Amikor a művészet kezdett elválni a kézműveségtől, akkor szakadozott az élettel való közössége, akkor jelentkeztek arisztokratikus göggyének első nyomai. Tulajdonképpen keserves volt a gög. Hatalmas fejedelmek, nagyurak, esetleg főpapok, pápák udvari művészeket tartottak maguknak — akár udvari bolondokat —, akikkel a maguk mulatságára, a maguk erkölcsi és világlátásának megfelelő képeket, szobrokat csináltattak. Ez a képzés, ez a szoborfaragás természetesen tipikusan arisztokratára. Magán hordozza a csináltató, a megrendelő kényur, rablólovag ízlését, eltávolodását a mindennapi élettől, emberektől. Érezni rajta a gondosan elzárt várak, paloták dohos levegőjét. Arisztokratikus művészet ez, de nem arisztokrata a művész, kinek kezétől származik. Ellenkezőleg: szegény szolgálója, gyakran igen nyomorult kitarottja a hatalmas uraknak. A maga életét nem élheti, a maga világlát nem ismeri. Régi, nagyírú művészek életrajzaiban keserves fejezetek találhatók arról, milyen testi és lelki nyomorúság között élelítették ki olykor nagyurak kitarottjait szeszélyeit. A kitarottság, ez volt a legjellemzőbb vonásuk az életükben. Meglehetést, bizonyos jölétet, esetleg gondatlanságot biztosított magának az a művész, akinek mecénása, nagyurak pártfogója volt. De a függőség, természetesen elnyomta a gondolatot, a szabad törekvéseket, az élet megfigyelését. Nem nyomta el a tökéletesen magát a művészetet, mert hiszen a zsenialitást elnyomni lehetetlen, de szabad művészet, szabad társadalomban egészen másképp fejlődött volna.

Az élettől elválásról elnyomással együtt fejlődött ki az a hit, hogy a festés, a szoborfaragás valami egészen külön légius, előkelő világhoz tartozó megnyilvánulása az emberi léleknek. Elszakították a művészt a mindennapi élet céljaira való és az eleven ember lelkehez szóló dolgoktól. Kasztrókra osztották magat a képzőművészetet is. A szobrászat és a festés van a felsőbb osztályokban, az előkelők kasztrókban, azután jön csak a mesterség — holott ebből alakult ki minden művészet —, az iparművészet, illetőleg ennek foglalatja, az építés.

Tökéletesen hazug és igazságtalan szétválasztás. A mindennapi munkából származott minden szép vonal és szín. A kitarított nélküli természetesen uton kifejlődött művészetet az embert és életét körülvevő mindennapi tárgyak egységes egészzé foglalják össze. Nincsen rangkülönbség. Egy tökéletes munkával előállított teremben az ízlés, a művészi hatás szempontjából, a falak jól megválasztott színének épp annyi a szerepe, mint a falra akasztott képnél. Ezt az igazságot csak a legújabb idő helyezte vissza, ősi jogába — mert hiszen nem új igazság. Visszahelyezte — elméletben. A szobrászat és a festés a haladó idővel bizonyos fejlődésen ment át és bizonyos formák által megújodott. De körülöttünk az utcán, a nyilvános helyeken, középületekben — lakásokról ne is beszéljünk, mert a nagy tömegnek hogyan jutna jóízű lakás, mikor egészséges lakás sem jut —, az egész emberi berendezkedés terén hűségeken átvettek az élettől rég elszakadt formákat. Már elveztek az emberek a természet megfigyelésén alapuló, a kitarított, izléstől ment alkotásokat, de még mindig azt hitték, hogy egy nagyszabású középület — amely átmenet gyanánt a tömegekkel is közölhetné a ma ízlését — csak akkor méltó a céljához és rendeltetéséhez, ha hűségeken átveszi a régi formákat.

Itt van a mi (magyarországi) országházunk. Tipikus példája az élet és művészet közötti kapcsolat meg nem értésének. A természetes és azt kívánó, hogy a legmodernebb államgepezetnek, a parlamentárisznak ez a hajléka a maga ideje minden technikai és művészi vívmánya felhasználásával épüljön. Hogy kifejezője legyen korának és hű képe annak a munkának, amely keletkezése idejében volt ezen a földön. Mindnyájan tudjuk azonban, hogy a mai munka, mai technika olyan épületet, mint az Országház nem emel. Ez egy gótikus épület, a maguk idejében szép, de teljesen elavult, céljukat, rendeltetésüket veszített formákkal.

(Folytatása az ötödik oldalon.)

A VATIKAN BAJAI.

Rómából jelentik, hogy a pápa beteg. Az orvosai szerint, — mert öszentsége egyáltalán nem hisz a "Arristian Science"-ben, többre becsül egy jó orvost minden csodánál, — csak náthája, a vatikáni körökből kiszivárgó hírek szerint azonban a nátha mögött még egy csomó nyavalya lappang. Ez volna a kisebbik baj. Elvégre a pápa már régen megette kenyere javát s jólétben töltött hosszú élet után ex-officio biztosítva van számára a menyország örökön tartó minden gyönyörével egyetemben. Jóval nagyobb baj az, hogy a hírek szerint egyre gyerebben folyik a vatikáni pénzárba a péterfillér és tulajdonképpen ez ad gondot a vatikánoknak. Jó pénzért mindig lehet pápát fogni, de ha egyszer nem lesz pénz, mi lesz akkor? Mig azelőtt például a bazilika fontartására, javítására százezrek folytak be évente, most egyedül Spanyolország járul ezekhez a költségekhez évente szerény hatszáz dollárral. Ez pedig nem elegendő s annyit még a vatikánok is tudnak (vagy ők tudják legjobban), hogy a bazilikát isteni irgalommal nem lehet megtárogatni, égi malasztal nem lehet megtapasztalni, menyevi gondviseléssel nem lehet bezsindegelni.

Hát a vatikán urai találtak módot a péterfillér pótlására — fél líra belépődíjat szednek ezentul minden látogatótól, ki a bazilikát vagy a vatikáni mozaik gyárát meg akarja szemlélni. Igy remélik, hogy a papzsák még nem fogy ki egy darabig.

BANKÁROK A BÖRTÖNBEN.

Március 9-én hoztak ítéletet abban az ügyben, mely az Eagle Savings & Loan Co.-nál folyó kezelésre vetett napvilágot.

A bank igazgatója s pénztárosa a bank pénz és gazdasági személyes céljaira használták s névtelen följelentés következtében Young, állami banksinspektor vizsgálatot tartott. Igy került az igazgató és a pénztáros, E. E. Britton és F. H. Schrveder a vádlottak padjára.

A védőgyűvűd azt a szokatlan mentséget hozta föl, hogy nem minősíthető bűnek idegen pénznek felhasználása, ha a felhasználónak szándékukban van az összeg visszatérítése. Ez csak egyszerű "kölesön", kissé ellentétben ugyan a bank-etikettel, azonban nem ellentétben a törvénnyel.

Az esküdtszék azonban a vádlottakat bűnösökknek találta s véleményük alapján Jaycock bírót a vádlottakat legkevesebb 14 hónapig s legfeljebb négy évig s hat hónapig tartó börtönbüntetésre ítélte.

MIBE KERÜL A KORMÁNYZAT?

Taft beiktatása után, március 4-ikén déli 12 órakor véget ért a kongresszusnak hatvanegyedik ülésszaka. Nyolc év alatt, beleszámítva az 1910-ik évre előirányzott költségvétést is, 7.007.839,183 dollár volt az Egyesült Államok kiadása, ez a kongresszus 1044 millió dollárral szerepel ebben a kiadásban. A deficit 150 millió dollár körül áll.

Több mint hétezer millió dollárt emészett föl a kapitalista állam igazgatása nyolc év alatt: kell-e ennél kiáltóbb bizonyíték a kapitalista rendszer ellen, mely ilyen államot s ilyen igazgatást szükségessé tesz?

HUSZ MILLIÓ HELYETT TIZ EZER.

Már említettük, hogy Arkansas állam pört indított a hustrust ellen, mivel a trust a versenyársakat kiszorította az államból s monopóliumot teremtett.

A pör csodálatos gyorsasággal folyt le. Arkansas állam husz millió dollár bírságra akarta ítéltetni a trustot. A főtörvényszék ítélete, melyet White bírót hirdetett ki, tíz ezer dollár bírságot állapított meg.

Természetes, hogy a trust ezt örömmel fizeti meg, mivel az ítélet fölmenti minden további felelősség alól s egy hét sem kell hozzá, hogy Arkansas államban behozza ezt a vesztéséget. Ugyanis a megbuktott versenyársakat semmiféle bírói ítélet nem kelti többé életre s csak a hustrust marad az ur a hisparban Arkansas állam területén.

CHARLES M. SCHWAB OPTIMISTA.

Charles M. Schwab, az acéltrustnak volt előnye s jelenleg a Bethlehem Steel Companynek feje most érkezett vissza európai utjáról s az acélgyárosok harcáról a következőképp nyilatkozt:

"Bár nem igen foglalkoztam ezekkel a zavarokkal, annyit tudok, hogy hónapokkal ezelőtt előreláthatók voltak, valamint előrelátható az is, hogy nem fognak soká tartani. Az acéltrust és az ugynevezett független társulatok közt folyó harc nem tarthat sokáig."

A bérleszállításra is tett megjegyzéseket: "Ha az acélárak lemennek, természetes és elkerülhetetlen, hogy lemenjenek a munkabérek is. Jól ismert tény, hogy ahányszor az acélárak emelkedtek, emelkedtek a munkabérek is. Miért ne tartana most a munkabér az árakkal?"

A jövőről beszélve kijelentette, hogy optimista világlátásban látja az acélpárt s semmi oka sincs, hogy a jövőtől jót ne várjon. S ki csodálkozhat azon, hogy Schwab, többszörös milliomas kapitalista rózsás színben látja a jövőt?

A TÖRTÉNELEM OKMÁNY HAMISÍTÁSA.

Szentgyörgyi Ödön felolvasása a Philadelphai Szocialista Munkás Szervezetben.

Az emberiség fejlődésének során nagy gondolatok éppen olyan lassan terjednek és olyan ellenállásra akadnak, amilyen mértékben jelen-tékenyek és alkalmasak a közélet átváltoztatására. Ennek az oka nemcsak az, hogy az emberek nagy tömege az ismeretnek nagy haladására rövid idő alatt nem igen képes, hanem az is, hogy igazán nagy gondolatok, az ősrégi előítéletekbe, barbár korszakokból reánk maradt durva és kezdetleges gondolkodásmódbba, a régi korlátoltságban és durvaságban gyökerező életformákba és társadalmi intézményekbe ütőznek. A legtöbb tudományos munka jöllehet, igen sok értelmi erő pazarlásával szület meg, mégis csak arra a célra szolgál, hogy a régi tévedéseket, régi előítéleteket megerősítse, amelyekre éppen a fenálló gondolkodásmód és közélet építve van, olyan nyolódott szférák és epiciklusok képében, melyek a régi embernek téves világnézetét megőregbíteni hivatva volnának.

Ámde ugyanaz az anyagias vonás, mely az ugynevezett felsőbb társadalmi rétegek haladását megakasztja és ma éppen úgy mint hajdanában, az erkölcs alacsony színvonalának fontartására készíti, megakadályozza a haladást a nép ugynevezett alacsonyabb rétegeiben is. Ami ezeket a rétegeket nyomja, az tényleg a szabadságnak (nálunk is) folyton nagyobbodó korlátoltsága és a hasonlóképp növekvő anyagi szorultság és nyomor. Ezeket az akadályokat a társadalmi intézmények közvetlen megváltoztatása által vélik, úgy ahogy elhárítják és ezen a közvetlen gyakorlati uton végre csak végcéljukat, a szabadság, egyenlőség és általános jólét eszményeit megvalósíthatni, de a Magyarországnál haladottabb külföldön fölismerték a hatalom intézői, hogy az efféle népies színben előálló, közvetlen gyakorlati megvalósítást célzó törekvések nemcsak, hogy nem veszélyesek a főálló intézményekre nézve, hanem ellenkezőleg, azok erősítésére és fontartására is igen alkalmasak. Igy történt, Németországban, Franciaországban, sőt Angliában is jónak látták a szociális reformmozgalom vezetőit, mint hasznos kezeket az állam gépezetében alkalmazni. Bismarck és Taaffe ugy cselekedtek, mint a legmodernebb orvosok és a szocializmus bacilusait maguk tenyészítették és veszelítelen, sterilizált alakban beoltották az állam szövetébe, hogy azt ily formában a legbiztosabban megóvják minden életveszélyes, fölforgató törekvéssel szemben.

Azok, akik belátták, hogy a főálló hatalmi intézményekkel, melyeknek fonalai az államban egyesülnek, alkuba bocsátkozni nem lehet, egyes, az államhatalom képviselői ellen intézett merényletek utján akarják terveiket megvalósítani. A special-forradalmárok ez utóbbi neme, melyeket rendszerint anarchistáknak neveznek, de akiket helyesebben terroristáknak kellene elnevezni, azaz az elrémítés, megfélemlítés által hatni kívánó forradalmároknak, ugyan saját személyük föloldozásával és eszményi célból cselekszik, azonban éppen az eszményi célzatuknak, a legnagyobb mértékben ellentmondó, durva és erkölcsellenes eszközökkel. Olyanokkal, amilyenek kivánsággal, egyeztetethetők ama eszményi kivánsággal, amelyet hangoztatnak, hogy ugyanis majdan erőszak nélkül, a szabad megegyezés és a testvéri indulat alapján rendezzék szelidebb, magasabb kultúra formájában szelidebb, magasabb kultúra formájában közügyeiket az emberekkel.

Igy tehát álmódos, utópia minden törekvés, mely közvetlen gyakorlati uton véli megvalósíthatóknak az emberi társadalomnak, a kultúra egész formájának alapos és komoly átalakítását. És ez igen természetes dolog, ha tekintetbe vesszük, milyen módon valósul meg valami kultúra alakja. Különösen érdekes és tanulságos éppen az a mód, amely szerint a mi polgári társadalmunk és művelődésünk létre jött.

A mi jogi állapotaink alapja a római jog. A római joggal kezd a jogász: ennek elvei képezik alapját minden további kiképzésnek. A római jog pedig a fejrídegebb, legléleketlenebb magánjog: csak az egyént ismeri, elvonatkoztatva társadalmi kötelekeitől. Erre a jogra vannak a nyugateurópai népek jogviszonyai építve.

Ez a jogi fölfogás mély ellentétben áll mindama népek ősi jogi fölfogásával, amelyek mind természetes dolognak tartották és másképp el sem képzelhették, minthogy az emberhez épp úgy tartozik a föld, mint akár a víz, vagy a levegő.

A hódító barbár törzsek nem úgy értelmezték a hódító jogát, hogy az a meghódolt népet följétől megfoszthatja. Megeshettek, hogy egész néptörzsek elpusztultak a borzasztó harcokban, hisz közülük is akárhány, mint például az osztrogótok és vandalok, valamint előbb már kimberék és teutonok eltűntek a föld színről, de sem a győztest, sem a legyőzöttet el nem tudták választani az anyaföldtől, amely mindannyiukat táplálta. Az embernek tehát épp oly föltétlen joga volt a földhöz, mint a levegőhöz. A hódítók, minthogy a föld néptől a földet el nem vehették, az uralom címén csak széfalomharc lez.

úgy rendeződhetek be, hogy a fejedelem, a király, a meghódított terület jogi és közigazgatási ügyei fölött rendelkezett, illetve hievit ezek igazgatásával esetrel esetre és területileg megbizta. Igy keletkezett az ugynevezett hűbéri rendszer. A fejedelem nevezte ki, mint bizonyos területek főnökeit nevezte ki. A hűbérkorszak rendőré a király által kinevezett, adományszótt hivatalok követték. Igy például a gróf, latinul comes, a megye, latinul comitatus főnöke volt. De hasonlóképpen minden kisebbrendű bizonyos területre alkalmazott főnök a király vagy helyettese, a tartományi főnök által esetrel esetre kinevezett hivatalnok volt. Elvüli eleinte csak az szolgált, hogy az ily hivatalnokok a hódító törzs tagjai legyenek; a magasabb hivatalokat természetesen a törzsfőnökök töltötték be.

A nemességnek eredeti értelme tehát nem volt egyéb, mint a bizonyos törzsekből kizsemelt hivatalnokok rangsorozata. A közneves is csak ilyen hivatalnok volt a királynak vagy fejedelemnek, aki bizonyos területen a katonai, jogi és közigazgatási ügyek vezetésével volt megbizva. Minthogy az efféle hivatalok ilyformán ugyanis bizonyos törzsekből örökösök voltak, a bizonyos területi hivatal végre örökösön adományozva lett a családnak. Abban a korban kezdtek a népet a területtől ilyen jogcímén, a római jog címén, megfosztani, elüzni, hajléktalan kóborlóvá és koldussá tenni, ott, ahol jónak látták s röghöz kötött rabszolgáknak megtartani ott, ahol így látták jónak. Ez a borzasztó jogfosztogatás, amint Eluse Reclus mondja, "a történelemnek legnagyobb okmányhamisítása" volt, most már az a jogi alap, amelynek révén kialakultak jogi viszonyaink mindez ideig.

Már megemlítettem, lehetetlen lett volna ilyen jogi fölfogással előállni a középkor kezdetén vagy akár derekán. A barbár tömegeket agyon lehetett ütni az utolsó szál emberig, de lehetetlen lett volna belőlük hűbérabszolgát csinálni, vagy pedig a modern értelemben vett bérabszolgát, akit a szabad országokra helyeztek ki és aki választhat azután az éhhalál vagy az életét alig fontartó bér között.

Dörögés volt ennek a nagy változásnak az okát az egyénekben vagy az osztályokban karesni, az ember gonoszságában vagy rosszkaratában. Sokkal mélyebben fekszik a bajnak gyökere. Az emberek egészen nem sokat változtak, de változott egy másik tényező, az általános gondolkodás mód, hogy miképp szoktak gondolkodni az emberekről. Meg volt törve a büszke, dacos öntudat, mely a régebbi korban uralkodott. Egész más nézetük volt az embereknek önmagukról, embertársaikról, embertársaikkhoz való viszonyukról, valamint más fonalakról voltak a legfőbb eszményről és mintaképről. Igy azután érthető, hogy az emberek cselekvései is megváltoztak. Minthogy egész gondolatukról, nézeteik az emberről megváltozott. Ezt az óriási változást a gondolkörben a hatalom külső tényezői egyedül végez nem vihették, hanem csakis szövetségben egy másik hatalommal, amely azután a hatalom gyepölőt maga is kezébe ragadta. Ez a hatalom az egyház volt, amelynek föladata volt a népeket nevelni, lassankint gondolkörével megismertetni, nézeteit a szívekbe és lelkekbe beoltani. A porig, a semmisség, a gonoszság örvényeig alacsonyította le a közlembenben az embert, hogy az Ur kegyelme emelje őt újra föl, annak az urnak kegyelme, aki előbb a porban, a legszélsebb megalázásban fentengeni legfőbb hivatása volt az embernek.

Az emberek lealázása az egyedüli alapos eszköz, mely a földön a zsarnokságnak, az embertárs lelketlen eltiprásnak utját egyenletit és az embereket ilyen borzasztó eszménykép által erkölcsellenesíti. Ilyenkép előkészített népet azután lehetett úgy elbánni, amint az embertelen zsarnokság kívánt. Az érlett gyümölcsöt leszedték a hatalmasok.

Amilyen nagy és nehéz munka volt a népnek ilyen formán való előkészítése, épp oly nehéz és nagy munka a nemesebb világnézet, mely egy emberben nem pusztá férgét, vagy finomított bestit, hanem az ő benne megnyilatkozó ész sugarát, az ész életét, menyevi sugarat lát, isteni határtalan megnyilatkozását a mindenség ősalapjának.

Ez az evangéliumok titka. Az ember nem valami regés alaknak, hanem az egyetemes életnek megnyilatkozása. Nem hirdetünk ezzel panteizmust, amint a féltetes látszat ezt föl-tünteti. Itt nincs helye annak, hogy ezt a tant bővebben kifejtsék. Itt csak arra akartam utalni, hogy csakis a szellemi világoosságnak a terjedése vezethet bennünket közelebb, a Messias békebirodalma és a Krisztus földi istenországa felé.

Csak egy hatalom segíthet a társadalom minden baján: a megváltó tudás hatalma.

Mig meg nem látják a politikai szocializmus képviselői, hogy mindig az elv a fontos; a tak-tika a másodrendű, addig a küzdelemük pusztá Bolgár Elek.

J E L E N T É S E K.

A MISSOURI-I ÁLLAMI VEZETŐSÉG JANUÁR HAVI JELENTÉSE.

Azon tudatban, hogy a jelentéseknek egy a központ., valamint az Egyesült Államokban szerzetés lakó elvtársak részére utmutatás és információ gyanánt kell szolgálniuk, melyeknek alapján azután mozgalmunk fejlődésére szolgáló utak érvényesülnek. Ezeket szem előtt tartva, nem akarok ónámításokkal telt és sikerek halmazától áradó jelentést tenni, hanem szorosán a valóhoz hűen működésünkről úgy az állami vezetőség, valamint osztályaink nevében jelenteni.

1908-ban a polgári pártok ígéretei a választás előtt az volt, hogy jelentők megválasztásának eredményeképpen a holt "prosperitás" visszatér. A munkásosztály ismét tanulhatott valamit, a tőkés négy évre biztosította magának a hatalmat, ha a munkások zöme ezt türi bamba egykedvűséggel. A lakásokban 10–20-an összehajlítva várják a jobb időköt. Sok családnál a nyomor oly nagy, hogy azt kellene hinni, hogy ezek az emberek készek már a bombavetésre is. Ez a krízis sok szocialistának hozott csalódást, mely által szervezkedési munkánk s szervezeteink nagy mérvben szenvednek, úgy hogy emberfeletti munka kívántatik meg a táborunk nagybővítéséhez. Ezen nehéz munkának elvtársaink derekasan megfeleltek részben, de mert csalódásról irtam, nem akarok érről sem megemlíteni: Amidőn még a múltban az úgynevezett "jó idők" uralkodtak, mely idő alatt a munkásnak a tőkés megengedi, hogy munkaezerjét eladja, sok munkás megelégedett a jövőről a jelen mámorába temetkezve, tanának igen sokszor süket fülekre találtak. Ma már igen sokan szervezkednek, csak hogy akármilyik szónokunk hívja föl erre a tömeget, ha a szövekről lelép, a kérdések özőne árasztja el, hogy nem tudja-e, hol lehet munkát kapni? Csak már ez lenne, akkor bizony szervezkednének. Általában egész államunkban a "prosperitás" tekintetében szélszél uralkodik, ami sok esetben legjobban működő elvtársainkat is rossz viszonyai miatt gátolja a tevékenységben. Ezen körülményeket tekintetbevéve, e hóban mozgalmunkra nézve mégis haladásról tehetek jelentést.

A Népakaratban hirdett állami vezetőknek kiküldése néhány hétre el halasztott, anyagi, valamint egyéni szempontból. Így inkább a vezetőség központjához tartozó osztályok kiépítését tűztük célul, mely munkánk nem volt sikertelen. Vezetőségünkhöz tartoznak a 13-ik, a 17-ik és a 24-ik (női) osztály, St. Louis, továbbá a 28-ik osztály, Granite City, Ill. Taglétszámunk 102, december végén 79, január hóban fölvetéttét 27, kilépett 1, töröltetett 2, elutasított 1 a 19-ik osztályhoz áthelyeztetett 1. Szervezeteink átlagos vagyonáról a mai napig jelentést nem tehetek. Az állami vezetőség tagjain Jost Károly és Kundl József elvtársak helyébe Repits Bálint (póttag) és Zaka János elvtársak választattak meg. A női osztályt Kish Gergelynő elvtársnő képviseli, mint "federal delegate". Az állami vezetőség a kongresszus színhelyén Clevelandot ajánlotta, amit mind a négy szervezet egyhangulag elfogadott. Most rátérnek a szervezetek jelentéseire, amennyiben ezek a jelentések beérkeztek.

XV. osztály. South St. Louis. Ezen osztályunk jelen taglétszáma 34. A múltban ez volt szövetségünk alaposztálya, de mint már igen sokszor és sokhelyt, úgy itt is igen károsan hatott a személyes viszály, ami annyira terjedt, hogy az utóbbi időkben lehetetlen volt előadást, vitát stb. tartani. Ez és a zilált anyagi helyzet nagyban hozzájárult az osztály visszavetésére, de amint látszik, újult erővel láttak neki az elvtársak a munkának s reméljük, hogy rövidesen ismét azzá tehetjük, ami volt a múltban. Legjobb bizonyosság erre, hogy december végén a taglétszám 28 volt, január hó végén pedig 34. Tehát belépett hat új tag. Vagyonállapotra nézve ezen osztályunk a leggyorsabban. Van 167 értékes magyar, 29 német és 9 darab angol könyve, könyvszekrénye, zongorája stb. Az anyapárttal szoros kapcsolatban működik.

XVII. osztály. North St. Louis. Alig nyolc hónapi működés után szép eredményt ért el. Ezen osztályunknak lelkesültsége nem kevéssé mozdítja elő a haladást, annál is inkább, mivel a tagok túlnyomó része 20-25 éves fiatal emberekből áll, kik kellő tanulás és tanítás után erős harcosává válnak a munkásmozgalomnak. Ezen szervezet 14 taggal kezdte működését, mai taglétszáma 39 s van remény rá, hogy egy vagy két hónap múlva a félszázat eléri. Rend-

szerez viták tartatnak minden héten, továbbá tartott két előadást Zermann Ferenc elvárs, ezen kívül rendszeresen tart üzleti gyűléseket. Január hóban belépett hat új tag, kilépett egy, elutasított egy, az államban áthelyeztetett más osztályokhoz 5. Pénzforgalom január hóban: bevétel \$54.14, kiadás \$34.42. A tisztviselők egy évnyedre a következők: Titkár Lány István, jegyző: Zaka Imre, pénztárnok Fábry János, ellenőrök: Németh Ferenc, Tóth János, lapkezelő: Lány Mihály, könyvtárnok: Lány Sándor, leltárnok: Gara Ferenc, bizalmiférfiak: Jerkovits Mihály, Lány Sándor, panaszbizottság: Szabó Gyula, Finta József, Standor György, sajtó bizottság: Németh Ferenc, Lány Mihály, Fábry János, Lány Sándor, vigalmi bizottság: Szabó Gyula, Lány Mihály, Gyóri Sándor, Fábry János, Standor György, központi bizottsági tag: Finta József.

XXIV. osztály. Nők szervezet. Ezen osztályunk, mint egy újonnan alakult osztály a szövetségnek volt jeleve a Népakaratban. A jelentés téves és ez uton kívánjuk helyreigazítani. Az osztály tagjai szövetségünk kebelében körülbelül két éve működtek mint a XV. osztály egyik branche. Jelenben eléggé megerősödve, az állami vezetőség fölmozdítására függetlenítették magukat és mint szövetségünk egy rendszeres osztálya működik tovább, tehát nem újonnan alakult, hanem függetlenül tovább működő osztály. Ezt bővebben bizonyítani fölszemes, mivel elvtársaink országszerte ismerik a st. louis-i nők lelkes csapatát az utolsó zászló-versenyből kifolyólag. Felsőzlitást intéznek ez uton a nők elvtársainkhoz ország-szerte, hogy azon buzgó munkájukat, melyet szellemi fegyverünk, a Népakarat érdekében kifejtettek, ezután is folytassák. Legyen ez a példázó bizdító minden elvtársra nézve, hogy fegyverünket, a Népakaratot minden magyar munkás otthonába bevigyjuk. Folytassuk a buzgó munkát, határozzák el, hogy addig nem fognak pihenni, míg a Népakarat napilap nem lesz. Az osztály új működési körében szépen halad. Jelen taglétszáma 14. Tartott egy előadást, mely jól sikerült. Bevétel \$5.10, kiadás \$2.55. Tisztviselők a következők lettek: Titkár: Kitzinger Sándorné, pénztárnok: Jost Károlyné, bizalmi nők: Kundl Józsefné és Till Ferencné, állami vezetőségi küldött Kish Gergelyné.

XXVIII. osztály Granite City, Ill. Ezen osztály alig másfélhónapos Sok jelenteni való nincs. Ezen szervezetnek fő munkája a jelenben odairányul, hogy saját tagjait képezze, hogy a közel jövőben a savgyárakban robotoló bérrabszolgákat óntudatra ébresszék. Reméljük, hogy ezen hivatásnak meg fognak felelni, annál is inkább, mivel komoly és lelkes munkásokból áll. Munkájuk annál nehezebb, mivel az itteni magyarságot leginkább földmivelők képezik. Taglétszám 13. Szereztek 2 féléves, 1 negyedéves új és 1 féléves folytatólagos előfizetőt. Tartott két előadást. Bevétel \$3.80, kiadás \$2.60. A kellő lelkesedés ezen osztály nehez munkáját könnyíteni fogja.

Továbbá tartozik az állami vezetőségünkhöz 4 vidéki tag. 3 St. Charles, Mo.-ban, 1 Decatur, Ill.-ban. Az állami vezetőség a töle telhető legmesszebb munkát fejt ki a mozgalom érdekében. Jövőben lapunkról is bővebb jelentést teszünk majd. Az Illinois állami vezetőség Springfieldig Illinois területét Missouri állami vezetőség hatáskörébe tartozónak engedte át. A múlt jelentésemet, mely január hóban jelent meg annyiban kívánom helyreigazítani, hogy a granite city-i szervezet megalakításánál Kundl József elvtárs is jelen volt az állami vezetőség részéről, azonban nevét tévedésből kihagytam.

Végül röviden Basky Lajos elvtárs Saulusát tiszteltem meg néhány sorral. Bár direkt cikkben kívántam neki felelni, de remélem vannak szerkesztőségünkben jobb dolgok, mint foglalkozás egy S. P. business-agent-al. A "Béke-bontók" nyilatkozatával való nem-agitálást még eddig nem tudta és nem is fogja tudni bebizonyítani, ennek ellenében ahhoz folyamodik, hogy "ügyvédjelöltnek" és Basky Lajos elvtárs hasonmásának minősít. Az elsőre az a kiegészítés van, hogy az elvemnek nem ügyvédjelöltje, hanem ügyvédje vagyok, lesznek és maradnak Basky elvtársnak hasonmásait illetőleg, míg ő elvünk harcosa és a munkásosztály felszabadításának szószólója lesz, addig azt a "zeczstelenséget" hogy B. elvtárs hasonmása legyen, szívesen elviselem. Hej, de nehéz Paulusnak elviselni azt, hogy nem mindenütt lengedez a győzelem babérijá. Ha netán Chicagóban is akadna B. elvtárs hasonmása, úgy jó lesz, ha az E-t térkitöltés céljából értesíti. Egyébként fentartom a múlt jelentésemben mondottakat. Mozgalmunk érdekében az állami vezetőséggel együtt a régi lelkesedéssel küzdünk tovább.

St. Louis, 1909 február 14.

Zerman F., állami titkár és szervező.

A PENNSYLVANIA ÁLLAMI VEZETŐSÉG JELENTÉSE.

Az utolsó, illetve az első állami értekezleten hozott indítványok az állami vezetőség körébe tartozó osztályok által nem fogadtattak el.

Az állami vezetőség az east pittsburgi, allegheny-i és mckeesporti szervezetek kivételével megfelelőleg határozott. Kimondta, hogy: a szervezet költségeit tagonkénti aránylagos kivétel útján szerzi meg.

A küldötték jelentéséből megállapított az, hogy a jelen körülmények között az osztályokat csak is a már fölmerült összeg erejéig lehet megterhelni.

A költségek fedezésére igénylendő összeg, 12 dollár, az east pittsburgi, mckeesporti és Allegheny-i szervezetek tagjaira vetett ki. Ezen összegből fedezendő a már idáig fölmerült költségek és a megkezdett s folyamatban lévő munkaprogramm keresztül vitele, mely munkaprogramm föléll a Duguesne, Pa.-ban létesítendő szervezet és a rankini szervezet megerősítését. A munkaprogramm befejezése után az állami titkár és az állami vezetőség részletes jelentést ad a végzett munkáról.

Taglétszámaink azt bizonyítják, hogy nem elég egy szervezetet megalakítani, hanem azokat támogatni s fejleszteni kell mind addig, míg tagjai küzdő szocialistákká válnak. Főntartani mindaddig, míg tagjai a szervezet főntartására elég erőseknek bizonyulnak. Az állami vezetőség tehát kötelességévé teszi az east pittsburgi szervezetnek, illetve a szervezet működő elvtársainak a rankini szervezetben esetleg szükséglendő működést és a minden valószínűség szerint Duguesne-ben megalakuló szervezetben a mckeesporti és east pittsburgi elvtársak közreműködését. Mert csakis az anyaszervezetek támogatásával tudjuk az új szervezeteket erős alapra fektetni.

East Pittsburg, 1909 február 27.

Szekely Imre, állami titkár.

II. OSZTÁLY (NEW YORK) JELENTÉSE.

Az egész ország magyar szocialistái lázas kíváncsisággal tekintettek az elmúlt hóban a New Yorkban megtartott egyesületi konferenciára, mely az utóbbi, hogy maguk a szocialista pártok is rájöttek immár arra, hogy az erők szétforgatása nem vezet azokra a "vezetésekre", kik a S. P. magyar szövetségétől voltak kiküldve, kik ragaszkodtak azon taktikához, amely szerint a szocialista elveket a kapitalisták érdekében el-hullajtani, majd végül teljesen föladni kell, — saját bevallásuk szerint, — nem akarnak a S. L. P. mintájára megteremtetni, vagy a mi szerintük még rosszabb, visszaesni a mozgalom terén, hanem inkább az elvek föladásával nagygyá nőni.

Hogy az ily évek hangoztatása után szocialistáknak nevezhető-e ezek a vezetők, ennek elbírálását Amerika szocialista munkásaira bizzuk. Itt csak egy tényt óhajtunk leszögezni, még pedig azt, hogy az egyesület megtörtént volna abban az esetben, ha a S. P. küldöttéi egyesületi céllal jöttek volna a tárgyalásra. Hogy mennyire igazak ezen állításaink, ezt magával az "Előre"vel igazoljuk, amely már magát az egyesületi akciót, amelyet pártunkon kívüliek fonszítottak, nevétségesen mondotta és a szó legszorosabb értelmében guny tárgyává is igyekezett tenni. Mig magáról az egyesületről a tárgyalás napjait a legszemtelenebb s legpofészkedőbb hangon irt, mondván: "nekünk nincs kivel egyesülnünk, Amerika munkássága már megtalálta azt az utat, amelyen haladnia kell", "a S. L. P. már nem létezik" stb., nagyhangú frázisokkal igyekezett lufbalon mozgalmát még nagyobbra fújni, de amelynek szétpattanásától maguk a "vezetők" félnek a legjobban, így minden szeméremzet nélkül, mint az egyesülés legelső "hívei" a tárgyaláson megjelentek, hol legelső igyekezetük odairányult, hogy minél szűkebb kör legyen az, amely előtt — mint a tárgyalások igazolták, — le kellett vetniük az álarcot, mely alatt megösmertük a kapitalista osztály szekerét tolu újabb fakirokat, akik üzletember módjára tagjaikat mennyiség és nem minőség szerint becsekkük.

A tárgyalások alkalmával maguk bizonyították be azt, hogy növekedésük egyzsermind pártjuk szocialista voltának megtagadását jelenti, jobban mondva, valahányszor szóban vagy írásban győzelemről tesznek említést, annyiszor hullajt el szocialista elveiből és annyival jön közelebb a kapitalista osztály pártfogásának megszerzéséhez, elismeréséhez.

S hogy mi, szocialisták ezen kitüntetésben nem óhajtunk részesülni, arról igazán nem tehet az E-e, ha mi inkább elveink minden-

hanem a rendszer ellen, amely lehetővé teszi a kapitalisták galád üzérkedéseit.

S hogy a munkásság le tudja vonni a következtetéseket azt legjobban igazolja az a tény, hogy New York város azon munkásainak nagy része, akik eddig távol tartották magukat a politikai pártok szervezeteitől, aktiv munkára határozottak magukat és ezen akaratukat szövetségünkben óhajtták érvényesíteni. Így tagjaink száma hétről-hétre emelkedik, lapunk egy a felső, mint az alsó városban mind szélesebb és szélesebb körben terjed, tanítva a szocializmus megalkuvást nem ismerő tanait.

Az elmúlt hóban szereztünk 10 féléves és 5 negyedéves előfizetőt. Könyvtárunkat a napokban 46 új, a szocialista irodalom legújabb kiadású könyveivel gazdagítottuk.

Február hóban angol iskolát szerveztünk, melyen tagjainkon kívül minden munkás részt vehet.

Könyvtárunk kibővítésére és kongresszusi küldöttünk költségeinek fedezésére április 3-án egy kedélyes estélyt tartunk.

Részletesebb jelentést ez uttal nem teszünk, mivel néhány hét múlva teljes évi jelentést teszünk közze osztályunk működéséről.

Bizalmiférfiak.

VIII. OSZTÁLY (EAST PITTSBURG) JANUÁR HAVI JELENTÉSE.

Taglétszámunk a múlt hóban 37 volt, belépett 3 új tag. Pénztári állomány 38 cent. Januárban 3 önképző estélyt tartottunk, még pedig egy fölolvast (az "Elektro technika"-ból) és két vita estélyt. Az egyikben vitattuk, hogy miy hatása volna a pluralis választójognak Magyarországon, a másik estéken a S. L. P. és a S. P. közti különbséget vitattuk meg és ha Petrás bá jelen lett volna, nem a legkellemesebben érezte volna magát közöttünk. E vita estélyt főképp azért tartottuk, hogy az újonnan belépett tagjainknak alkalmat nyújtsunk a két párt közötti különbséget megismerni, amely kétséget kizárólag sikerült is.

A kongresszus helyének megtartására a szavazat a következőképp oszlott meg: E. Pittsburg mellett 17, Cleveland mellett 2, a többi semleges.

Szervezetünk elfogadta azon indítványt, hogy mindaddig, míg rankini elvtársaink nem képesek könyvtárt alakítani, könyvtárunkból tagjaik részére 20 könyvet vihetnek ki hovánta.

Szervezetünk az allegheny-i, mckeesporti és rankini szervezetek közreműködésével 5 éves főnállásának ünnepélyére készül, mely ez alkalomhoz méltóan impozáns lesz. Ezen estélyünkön a "Jezsuita" című spanyol dráma egy körüli színré és hiszünk, hogy Pittsburg és környéke magyarsága ezen színműből is tanulni fog.

A munkaviszonyok ezeideig semmi javulást nem mutatnak, sőt egyes műhelyekben a munkásokat ismét végleg elküldik. Ahelyett, hogy a krízis már elmúlta, ismét fokozódik a nyomor. Hiszünk, hogy ha a munkaviszonyok javulnak, szervezetünk rohamosan fejlődni fog és ismét szövetségünk legerősebb osztályai közé fog tartozni.

Deák István, Vizslay Béla, bizalmiférfiak.

IX. OSZTÁLY (MCKEESPORT) FEBRUÁR HAVI JELENTÉSE.

Taglétszámunk 24. Pénztári állomány: bevétel a múlt havi áthozattal \$26.74, kiadás \$5.08, maradvány \$21.66. Tartottunk két vitát. A Népakaratnak szereztünk egy negyedéves új és három negyedéves folytatólagos előfizetőt. E hó 16-án tartottunk a betegsegélyzővel közösen egy bált, mely igen jól sikerült úgy anyagilag, mint erkölcsileg. Mivel könyvtárunk igen kicsiny, azért ennek kibővítésére megszavaztunk 22 dollárt, a megrendelést már kiküldtük a magyarországi "Népszava" könyvkereskedés-hez. Most ismét készülünk egy kedélyes estély megtartására.

Szervezetünk elég szépen halad, dacára annak, hogy erős harcot kell folytatnunk Kovács Kálmán és félvezetett hívei rágalmai ellen. A fekete csuhás viselt dolgait ismertető cikkeket megtették a maguk hatását. Nagy forrongást idéztek elő nemcsak a mckeesporti magyarság körében, még a legbuzgóbb hívei is erősen kiküldték és felháborodásukat fejezték ki a csuhás gonoszsaigaival szemben. Ezeket a számokat finom csemege gyanánt fogadta meg a leghevesebb katolikus is és a következő számot már várva várják.

A munkaviszonyok igen rosszak. E téren semmi javulás nem észlelhető. MsKeesport, 1909 febr. 23.

I. Salamon, bizalmiférfi.

X. OSZTÁLY (SAN FRANCISCO) FÉLÉVI JELENTÉSE.

Január 9-én tartott félelvi gyűlésünkön tisztviselőkké választottak: Pénzügyi titkár: Dobrodenka József, levelező titkár: Szilágyi J., lapkezelő: Dobrodenka Ferenc, könyvtárnok: Schwartz Vilmos, ellenőrök: Schwartz M. és

Fényes S., agitációs és vigalmi bizottság: Nagy Elemér, Orosz J., Pláger F., Weisz J., Schwartz Vilmos, Dobrodenka J., Heimlich F., Berényi J., panaszbizottság: Schwartz Vilmos, Elefánt J., Schwartz M., bizalmiférfiak: Berényi J. és Orosz J.

Taglétszámunk 48. Az elmúlt félelvi összes bevételünk \$269.60, kiadásunk \$194.86, pénztári állományunk \$74.74.

Az elmúlt hó 24-én megtartott az Anyaföld című színdarabral egybekötött mulatságunk dacára a rossz munkaviszonyoknak és a nagy esőségeknek, úgy anyagilag, mint erkölcsileg jól sikerült.

Ezuttal említjük meg, hogy a szereplők egytől-egyig nagy odaadással játszották szerepüket s ez uton mondanak köszönetet. Kiváló munkát végzett e mulatság rendezésében Schwartz M. elvtárs, hogy minél jobban sikerüljön az általa rendezett színdarab úgy anyagilag, mint erkölcsileg.

Berényi J., Orosz J., bizalmiférfiak.

XV. OSZTÁLY (ST. LOUIS) JANUÁR ÉS FEBRUÁR HAVI JELENTÉSE.

Osztályunk az utolsó két hónapban általános haladást mutat föl, dacára annak, hogy a leggyözehtetlen Petrás "elvtársunk" el akart törölni a föld színéről bennünket. Januárban 5 és februárban 4 új tagot nyertünk. Csak azt sajnáljuk, hogy a leggyözehtetlen eszpi oly rövid időt szentelt megemmisítésünkre, mert ha hosszabb időt töltött volna itt, ismét a régi taglétszámot értük volna el. Így csak kilenc munkástárs lépett közénk a megsemmisülésünk előmozdítására, de hát ez is elég egy "meghalt" szervezetnek. Haggyott ő itt valami "megalakult izét", de azt is, mint a többi, még lámpával sem lehet meglesni.

Január havi bevételünk 43.87; februári 17.31, januári kiadásunk \$40.21; februári 14.63, egyenleg \$2.68.

Taglétszámunk 35. Kilépett és töröltetett 4.

Az osztály egyhangulag Clevelandot fogadta el a kongresszus helyéül.

A kivetést még az anyagi helyzet miatt nem küldhettük be, de a febr. 28-án tartott álarcos bálunk sikeres volt és legközelebb a kivetést beküldjük. Még teljes elszámolás nincsen, de körülbelül \$40–50 eredményez a mulatság. Ezen mulatság nagyjelentőségű, mivel teljesen alkoholmentes volt. A st. louis-i munkástársak bizonyították, hogy alkolom nélkül is akarják, hogy tovább is éljünk és haladjunk. Reméljük, hogy agitációkkal az állami vezetőség munkáját eredményesebbé fogjuk tenni.

Kilatásunk van a jelenben egy új osztály alakítására. Márciusban tartunk közösen az angol és német szekcióval egy kommun-ünnepelet, melynek jövedelme a közös agitációra fordítatik. Dalárdánk, mely szintén közös, szépen halad utján. Körülbelül 25–30 működő taggal rendelkezik. A jelenben képző-gyűléseinkre is több gondot fordítunk, hogy eltűnésű a föld színéről ne ejtse kétségbe a mi jóakaróinkat. Üzleti üléseinket szintén megtartjuk minden hónap első és harmadik csütörtökjén. A munkaviszonyok még nem igen javulnak, kivéve egyes eseteket, de ezek még nem a "prosperitás" jelei. Reméljük, hogy a kongresszusig még eredményesebb munkáról tudunk az elvtársainak jelentést tenni.

M. Spitzer, G. Kish, bizalmiférfiak

XIX. OSZTÁLY (CHICAGO, ILL.) ÉVI JELENTÉSE.

Elvtársaink szerte az országban bizonyára azt hitték (kérdés, hogy joggal?), hogy tényleg meglathattuk, mint azt az "Előre" hirdeti az egész szövetségről. Hogy még nem vagyunk teljesen eltemetve, az nem az "Előre Szövetség"-en mulik. Ugy látszik, a bankár "elvtárs" közönye a temetkezési vállalkozást nagyon kifizető üzletnek tartja. Különösen, ha a S.L.P.-t kell temetni. Mindazonáltal mi még nem fekszenek a ravatalon, sőt nem is szándékozunk. Igaz, hogy hivatalos bankárja nincs szövetségünk, de azért az agitáció a temetőből folytatjuk. Ennek jelei az alanti és valódi, nem pedig a holdban létező tények:

Bevételünk az elmúlt évben \$1013.08, kiadásunk \$1000.44. Taglétszámunk az 1908-ik év elején 36 volt, jelenleg 51 jótálló és 39 hátralelős tagunk van. Az agitáció terén az év folyamán tartottunk 12 népgyűlést, 21 fölolvast és 26 eszmecsere-t. A sajtónk javára tartottunk egy ünnepelet, melynek tiszta haszna \$50.00 volt. Szervezetünk két osztályt, az egyik nem létezik már, a S. P. öröme, a másik, a burzsoidi élénk tevékenységet fejt ki. Ez az osztály az, amely nem akarja a burzsoidi csuhásnak és a new yorki bankár-közönynek legforróbb óhaját teljesíteni — meghalni.

Magánhelyiséget tartunk fenn. Járatunk külföldre nyelvű lapokat, külföldi utat, mint bel-földit. A temetkezési vállalat hivatalos közlönyét, az "Előre"-t is járattuk. Ezt csak azért, hogy hétről-hétre megtudjuk, hány helyen és

EGYLETI HIREK

Az Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetség központi vezetőségének megbízásából Rothfiser Károly elvtárs március 7-én ORSZÁGOS SZERVEZŐI UTRA indul.

Fölkérjük különösen a keleti államokban lévő osztályokat és azon elvtársakat, akik oly városokban laknak, ahol szövetségünknek osztálya nincs, de ahol osztály esetleg alakítható, hogy ha a szervezőt körükbe öhajítják, tudassák haladéktalanul a központi titkársággal, hogy az utirány könnyebben meg legyen állapítható.

Fölkérem az elvtársakat, hogy a hozzám intézendő leveleiket március 12-től fogva egyelőre e címre küldjék: 46 Sommer St., New Brunswick, N. J. Rothfiser Károly, központi szervező.

A New Yorki Szocialista Munkás Szervezetek folyó 13-án, szombaton este a Hunyadi Hall földszinti termében (404 E. 64th St.) fölvilágosítást rendeznek.

A fölvilágosítás tárgya: A márciusi burzsoá forradalmak. Előadó: Basky Lajos elvtárs.

A passai elvtársak március 13-án, szombaton este 1/8 órakor a Molitorisz-féle Empire Opera House-ban (522-24 Second St.) nagy nyilvános NÉPGYÜLÉST tartanak a következő napirenddel:

A munkásosztály helyzete. A szervezkedés és a sajtó. Előadó: Rothfiser Károly New Yorkból. Tömeges megjelenést kérnek az Egybehívók.

A McKeesporti Szocialista Munkás Szervezet 1909 március 14-én vasárnap, saját helyiségében (143 2nd Ave.) fölvilágosítást tart.

Tárgy: Hazafiság és nemzetköziség. Előadó: Szarvas elvtárs. A helybeli valamint a vidéki munkástársak szíves megjelenését kéri az Agitáló bizottság.

Az Allegheny-i Szocialista Munkás Szervezet (31. osztály) havi üzleti ülését ez után a hét minden harmadik vasárnapján tartja, hogy szervezetünk női tagjainak is legyen alkalma azokon megjelenni.

Legközelebbi havi ülésünk március 21-én, délután 2 órakor lesz. Titkár.

A missouri-i állami vezetőséghez tartozó szervezetek (15., 17., 24. és 28. osztályok) figyelmébe!

Március 14-én, vasárnap délután 3 órakor a Szocialista Munkáspárt magánhelyiségében, 1717 So. Broadway.

ALLAMI KONVENCIÓ tartatik. Az ügyek fontossága a jelzett szervezethez tartozó elvtársak megjelenését föltétlenül megköveteli.

A Chicagói Szocialista Munkás Szervezetek I. osztálya 1909 március 14-én, vasárnap délután tartja meg rendes havi ülését.

Tekintve az ügyek fontosságát, minden tagja a szervezetnek ott legyen.

Értesítünk a Pittsburg és Környéki Szocialista Munkás Szervezetek, valamint a Munkás Betegséggyógyító Szövetség XV. osztályának tagjait és az összes érdeklődőket, hogy szervezetünk magánhelyiségébe március 1-től Linden Ave 667 szám alatti üzlethelyiségben van. Az összes összejövetelek és gyűlések a szokott időben tartanak. Henry Gross.

A Munkás Betegséggyógyító Szövetség I. osztálya f. hó 12-én, pénteken este 8 órakor rendes havi gyűlést tartja.

Az Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetség XVII. osztálya (St. Louis) 1909 március 13-án, szombaton, a Smith Hall-ban (3500 N. Broadway) színelőadással egybekötött táncmulatságot rendez, mely alkalommal színe kerül Heyermans H. I. felvonásos drámája, a 80-AS SZÁM.

Belépti díj 25c. Kezdeté este 8 órakor.

Az Amerikai Magyar Szocialista Munkás Szövetség VI. osztálya (Newark, N. J.) 1909 március 19-én, pénteken, a Plaveczy Hall-ban, (20 West St.) műsorral és táncal egybekötött COMMUNE-ÜNNEPÉLYT rendez.

Belépti díj 15c. Kezdeté este 8 órakor.

A Philadelphai Munkás Dalárda 1909 március 11-én, csütörtökön, megalakításának egy éves évfordulójára NAGY ÜNNEPÉLYT rendez a philadelphai munkás dalárdák vendégszerelésével.

Kitűnő műsor. Elsőrangú zene. Az ünnepély pontban 8 órakor kezdődik a Mercantil Hall-ban (Franklin St.).

NYUGTAZASOK.

Március 1-től 6-ig befolyt előfizetések: Uj előfizetések:..

\$2.00. Betegs. Egyf. Szöv., Bridgeport. \$1.00. L. Stepniok, R. Veszely, E. Kondor, City. A Krivanek, Newark, N. J. G. Papp, Z. Szegedy, Detroit. L. Duttka, Barberton, L. Sára, L. Kovács, Manayunk. St. Nócsa, Nicetown. J. Simon, Bridgeport. J. Reisman, So. Lorain.

50c. J. Friedman, Brooklyn. J. Molnár, McKeesport. J. Kostyál, J. Matto, M. Csúprák, Philadelphia. F. Kovács, City. J. Bogár, Allegheny.

40c. R. R., Homestead.

Folytatólagos előfizetők.

\$2.00. B. Spál, Newark, N. J.

\$1.50 J. Stern, San Francisco.

\$1.00. W. Schwartz, J. Slanicka, Frisco. M. B. Sz., VIII. oszt., S. Kertész, Newark, N. J.

Pácus, M. Spitzer, J. Kundl, E. Holcinger, St. Louis. S. Löcsér, Baltimore. A. Chanfordi, Fairport. S. Németh, McKeesport. A. Simonffi, Detroit. O. Kubasevitz, Cleveland. M. Weinberger, M. Korách, J. Fekete, Chicago. M. B. Sz. Int. biz., F. Mayer, Allegheny.

50c. M. Tóth, Newark, N. J. A. Jankulov, Elizabeth. J. Fekete, K. Péntek, F. Zerman, St. Louis. I. Bolga, McKeesport. K. Kovács, Allegheny. 16c. St. Kerekes, Pittsburg.

Értesítjük a lapkezelőket, hogy a címjegyzéket az osztályok titkárai címére elküldtük, akiktől azt átvehetik. Miután a kongresszustól csak néhány hét választ el bennünket, kérjük önéket, hogy minden erejükkel használják föl a lap terjesztése érdekében, hogy minél nagyobb eredményről számolhassunk be a kongresszuson.

KÖNYVRENDELŐINK FIGYELMÉBE

A "Francia Forradalom" utolsó füzeté is megjelent. A teljes mű 40 füzetből áll. Kérjük a megrendeléseket a folytatólagos füzetekre a legelőrebbi idő alatt megtenni, mert nincs fölös számban.

1. füzet ára szállítással együtt 6 cent, melyet csak a pénz előleges beklüde mellett szállíthatunk. Könyvkereskedő.

HIRDETÉSEK.

(E rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség és a kiadóhivatal.)

DR. RICHTER'S PAIN-EXPELLER. A fájdalom által gyötört ember oly tehetetlen, mint egy zónyóra jutott hajó. Ha rheumatikus, ideg és hűlési bántalmakban szenved, dörzsölje be a fájdalom gyökereit Pain Expeller-rel, amely kipróbált szer minden gyógyszerárban kapható 25 és 50 centért. F. AD. RICHTER & Co. New York.

Dr. S. Goldman. HAZAI MAGYAR ORVOS. 406 Grand St., Pittsburg, Pa. Közel a Courthoz. Telefon P. & A. Main 888.

BATHÓ ISTVÁN. ELSŐRENDE BORBÉLY- ÉS FODRASZTEREM. 544 E. 6th Street, New York.

Empire Opera House. ETTEREM, KÁVÉHAZ ÉS BOROZO. 552-4 Second St., Passaic, N. J.

TAUB VILMOS. magyar órák és ékszerész. Mindennemű hazai órák és aranyeműk javítását jótállás mellett elvállalja.

31 Ave. B, Near 3rd St. NEW YORK. Mindennemű LATSZEREK raktáron. Nagy képes árjegyzék egy vidékre, mint helyben ingyen megküldetik.

DEUTSCH BROS. HAJÓ VAGY VASUTIJEGYET VÁSÁROLNI AZ ÖSSZES VONALAKRA - PÉNZT KÜLDENI VAGY KÖZJEGYZŐI DOLGOK GYORS ELINTÉZÉSÉRE A LEGJOBB ÉS A LEGTANACOSABB FORDULNI. 319. E. HOUSTON ST. NEW YORK.

Jos. Pokorny. 77 FIRST AVENUE New York. KÉRJEN ÁRJEJYZÉKET mindennemű hazai hangszerekről kórák és iskolákra, olvasókönyvekről, pipákról, ékszer és az összes népsziművekről. Küldjön 2 centes bélyeget.

A. GROSSMANN. MOSÓ-INTÉZETE. 738 E. 9th St. N. Y.

SOL. RUBIN, tulajdonos. 366 Milwaukee Ave. Chicago, Ill.

UR JOZSEF, üzletében. 260 Neilson St. New Brunswick.

FINTA MIHÁLY. BORBÉLY ÉS FODRASZ. 516 E. 6th Street, New York.

Dr. TÖRÖK MIKSA. HAZAI MAGYAR ORVOS. A Benett-féle orvosi akadémia tanára. A South side-i kórház sebész és női betegségek főorvosa.

KRONMAN, férfi szabót. 4147 Lorain Ave. Cleveland.

United Sewing Machine Co. 3300 3rd Avenue. NEW YORK.

VARRÓ GÉPEK. minden gyártmányu, \$14.00-tól föfelé, heti 50 cent részlet lefizetésre, 20 évi jótállás. Kissé használt gépek \$4.00-tól föfelé. Hitelt New York városban kívüli is adunk. Ha nem jöhet, írjon és képviselőnk meglátogatja. Egyedüli magyar gépezet New Yorkban.

INDENKINEK

szüksége van Szent István labdacokra. (A legjobb hashajtó és vértisztító.) Ne szenvedjen székrekedést, belső fájdalmakat, emésztési zavart, gyomorfájást, fejfájást, szédülést, mikor a Szent István labdacok mindezeket távol tartják és fájdalommentesülést hoznak. Maga is használja azt, mit a többi: LILJOM CRÉMET és SZAPPANT, mert azt megfoghatja és megijítja. Csinyá a szepő, a májfolt, a himlőhely és más arciztálalásokok - s miért ne legyünk inkább szépek? Mindenféle importált szerekért menjünk ROTH SAMUEL gyógyszerészre a Megváltóhoz 125 Ave. C, cor. 8th St., New York.

I. N. Y. M. Ifjúsági Kör tánciskolája. ARPAD HALL 431 E. 6th St. New York. Angol-magyar iskola kétszer hetenkint, hétfőn és csütörtökön a LIBERTY HALL-ban 49 Mercer St. Newark, N. J.

Mindkét helyiségben kifogástalan magyar konyha. Alkalmas termek bálók, lakodalmak és egyleti gyűlésekre. Bel- és külföldi lapok. Budapesti Népszava. Az öntudatos munkások találkozó helye. Pool és billiárd. A. Orawetz, tulajdonos.

Dr. BIEBER E. LAJOS magyar fogorvos. 383 E. 8th Street New York. Telephone 1027 Orchard.

Dr. SANDOR HORWITZ. a peoriai magyarság kedvelt orvosa. Gögyit minden nemű férfi és női titkos betegséget a legjobb sikerrel, titoktartás mellett. Adams és Hamilton utcák sarkán. Mayer Bldg. Peoria, Ill.

Dr. Löwinger Ernő. AZ ÖSSZES ORVOSI TUDOMÁNYOK TUDORA. 727 GRAND AVENUE. alatti orvosi irodába található egész nap. Telefon: Humboldt 1577. Chicago, Ill.

BARNA VERONA MAGYAR SZÜLESZŐ. Budapestén az egyetemen vizsgázott. Sok évi gyakorlat után tanácsot és segélyt nyújt bármily nemű női betegségekben, legnagyobb titoktartás mellett. Házhoz beteget is elfogadok. 1701 So. BROADWAY. St. Louis, Mo.

Katolín János FENYKEPESZ. 3616 N. Broadway, St. Louis. Képek felvétele BARMILY időben reggel 8 óratól este 8-ig rendelkezéskül KÉSŐBB is. Nagyobbitások, gomboképek és képrák kaphatók. Kis jegyek 28 drb. 25. Kérem a magyarok pártfogását. Eladok hajó-jegyeket minden vonalra jutányos árban.

Ugyes magyar szüleszno. Jergler Paula Budapestén az egyetemen vizsgázott és a budapesti klinikán főbába volt, sok évi gyakorlat után tanácsot és segélyt nyújt mindenben. 546 Washington Boulevard, Pauline St. sarkán, Chicago, Ill. Telefon West 1394.

TULY budapesti fényképész. 4 West Street. Newark, N. J. Legfinomabb kivitelű fényképek tisztán kidolgozva jótállás mellett. Ügyszintén fölvevelek ház-on kívül is eszközöltnek. Nyitva vasár- és ün-nepnapokon is...

Bevandorlók figyelmébe ajánlja csinosan berendezett ROSTÁSSY REZSŐ 513 E 6th St. NEW YORK. Az elvtársaknak Magyarországból érkező leveleire díjmentesen adok felvilágosítást és kívánatra a hajónál megvárom őket. ÉTTEREM ÉS KÁVÉHAZAM a magyarnyelvű öntudatos munkások kedvelt találkozó helye. Izletes friss étkek. - Hazai billiárd asztalok. Bel és külföldi pártlapok. Feltétlen megbízhatóság. Felkérjük olvasóinkat, hogy szükségleteiket hirdetőinknél szerezzék be s a vásárlás alkalmával hivatkozzanak a NÉPAKARAT-ra.

HAJÓJEGYET VÁSÁROLNI KÜLDENI VAGY KÖZJEGYZŐI DOLGOK ELINTÉZÉSÉRE A LEGJOBB ÉS A LEGTANACOSABB FORDULNI. KISS EMIL. NEW YORK, 104 SECOND AVE. IRJON TIZ EVE TIZ EVE. ARBEJTEKERTY.

Beldegreen budapesti fényképész. 32 Avenue C 3-ik u.sarok, New York. Izletes és jól kidolgozott képek 2 dollártól felebb. A munkáért jótállók. Nyitva vasár- és ünnepeken is.

ZACHAR OTTO NAGYBANI BOR-, SÖR- ÉS PÁLINKA KERESKEDÉSE. 1434 Germantown Ave. Philadelphia, Pa. Amint a magyar konyha, úgy a magyar ital való a magyarnak. Kaphatók magyar borok, törköly, szilvium Poth's Extra sör. Rendelésre házhoz szállítva. A magyar szervezett munkások barátja.

MAGYAR MÉSARSZÉK ÉS FÜSZER ÜZLET BACHER FERENCZ. Mindennemű friss husok és fűszerek legolcsóbb bevásárlási forrása. 1437 Germantown Avenue Philadelphia, Pa. Mindenféle importált fűszerek és szalámi a legolcsóbb árban kapható.

szENTGYÖRGYI O. kavéhaza és étterme. 567 N 5th St. Philadelphia, Pa. Cor. Green and 5th Street. Magyarajku szocialisták kedvenc találkozó helye.

RIZSÁK JÁNOS. közjegyző, pénzzállító és váltó-intézet. Főútle 127 Second St., Passaic, N. J. PÉNZT a legolcsóbban és lehető leggyorsabban küld az O-hazába. Pénz betéteket bármely hazai bankba kamatozás végett elhelyeztet és a betéti könyvet rövid időn belül kihoztatom. Nemkülönböztet az O-hazában, áruvásárlásnál, takarékpénztárnál, vagy magánosoknál elhelyezett összegeket, budapesti iradom utján díjtalanul kihoztatom, csupán a szükségesleg megfoglalásáért hiteletmentesen számítok csekély díjat. HAJÓJEGYKEKET Európába és Európából Amerikába a legjobb hajókat adok el, az utasokat személyesen kísérem el a hajókhoz. CSOMAGOKAT az O-hazából kihoztatom vagy oda szállítatok. OKIRATOK szakszereken, a törvénytelen jogi hagyaték, katonai teletkönyvi, nemülönböztet hazai sommiá perekben és bármely más ügyvédi dolgokban eljárunk. Minden ügyben, úgy mint eddig, ezután is a legnagyobb pontossággal intérem. UTBAJAZGATÁSSAL, tanácsokkal és felvilágosítással MAGYARORSZÁGI IRODA: Budapest, IV. Sütő-utca 6. sz. Főkö-irodák: So. Bethlehem Pa., sajtó ház, Alpha, N. J., Wharton, N. J., - Franklin Furnace, N. J.

Péter Lajos. „Rákóczi Hall”-hoz címzetű Vendéglő, Kávéház és Étterme. - 4-ik utca 197, New York - AJÁNlja KITÜNŐ MAGYAR KONYHÁJÁT. Kitűnő itatok. Kitűnő itatok. Alkalmos helyiség mulatságok, lakodalom vagy hasonló ünnepélyre. A New Yorki Magyarajku Szocialisták kedvelt gyűlékezési helye. Különböző munkás-lapok az elvtársak rendelkezésére állanak.